

*Załącznik 1b
do Uchwały Nr 2/2021/22 Rady Pedagogicznej Branżowej
Szkoły I stopnia w Siemiatyczach z dnia 31.sierpnia 2021r.
Nr dopuszczenia: JA/2021/22-2023/24*

Program nauczania języka angielskiego dla szkoły branżowej I stopnia

III etap edukacyjny

Anna Kulińska

Program zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego dla szkoły branżowej I stopnia
(Rozporządzenie MEN z dnia 31 sierpnia 2018 r.)

Oxford University Press 2019
Autorka

Anna Kulińska – absolwentka Kolegium Kształcenia Języków Obcych w Gdańsku (licencjat), Filologii Angielskiej UAM w Poznaniu (tytuł magistra) i Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego (tytuł doktora); nauczyciel języka angielskiego z 25-letnim stażem; od ponad 15 lat wykładowca akademicki – praktyczna nauka języka oraz metodyka nauczania; doradca metodyczny GODN od 20 lat; egzaminator OKE egzaminu ósmoklasisty, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego oraz matury w zakresie dwujęzycznych.

Spis treści

1. Opis programu

1.1. Wstęp

1.2. Założenia programu

- 1.3. Użytkownicy programu
- 1.4. Warunki realizacji
2. Cele nauczania
 - 2.1. Cele ogólne
 - 2.2. Cele szczegółowe
 - 2.2.1. Kształcenie w zakresie rozwijania umiejętności językowych
 - 2.2.2. Kształcenie w zakresie zawodowym
 - 2.2.3. Doskonalenie umiejętności samodzielnego uczenia się
3. Treści nauczania
 - 3.1. Tematyka
 - 3.2. Zakres materiału gramatyczno-leksykalnego
 - 3.3. Sprawności językowe
 - 3.4. Funkcje językowe
4. Realizacja programu
 - 4.1. Planowanie pracy dydaktycznej
 - 4.2. Zasady nauczania
 - 4.3. Techniki pracy
 - 4.3.1. Nauczanie gramatyki
 - 4.3.2. Nauczanie słownictwa
 - 4.3.3. Słuchanie ze zrozumieniem
 - 4.3.4. Czytanie ze zrozumieniem
 - 4.3.5. Mówienie
 - 4.3.6. Pisanie
 - 4.3.7. Integracja sprawności językowych i mediacja
 - 4.3.8. Formy interakcji
 - 4.3.9. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnej
 - 4.4. Doskonalenie umiejętności uczenia się / Strategie uczenia się
5. Ocenianie
 - 5.1. Co podlega ocenie
 - 5.2. Poziomy osiągnięć / wystawianie oceny

5.3. Sposoby sprawdzania umiejętności

5.4. Ocenianie bieżące i okresowe

6. Bibliografia

7. Materiały dydaktyczne (podstawowe i dodatkowe)

8. Dodatki

Lekcja z wykorzystaniem słownictwa z zakresu kształcenia zawodowego

Propozycje ćwiczeń na bazie tekstu piosenki

Karta oceny wypowiedzi ustnej

1. Opis Programu

1.1 Wstęp

Niniejszy program dotyczy nauki języka angielskiego jako języka obcego – jako kontynuacja nauki tego języka po szkole podstawowej i jako język nauczany od początku. Program przeznaczony jest do kształcenia w szkole branżowej I stopnia. Opracowany został w oparciu o następujące akty prawne:

- Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły branżowej I stopnia (Rozporządzenie MEN z dnia 31 sierpnia 2018 r.), nazywana dalej w programie Podstawą Programową;
- Rozporządzenie MEN z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół;
- Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (z późniejszymi zmianami);
- Zalecenie Rady UE z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie.

Zgodnie z ramowymi planami nauczania dla szkoły branżowej I stopnia program może być realizowany w wymiarze minimum 120 godzin lekcyjnych w cyklu nauczania dla absolwentów gimnazjów (np. 1/2/1 lekcje tygodniowo w cyklu 3-letnim) lub 150 godzin lekcyjnych w cyklu nauczania dla absolwentów szkół podstawowych (np. 2/2/1 lekcje tygodniowo w cyklu 3-letnim).

Program może być przystosowany do specyficznych potrzeb szkoły. Modyfikacje mogą dotyczyć warunków realizacji (np. zwiększonej liczby godzin języka angielskiego), uszczegółowienia bloków tematycznych i treści nauczania, doboru technik pracy oraz sposobu oceniania.

Aby w pełni zrealizować cele i założenia programu, zakres treści nauczanie (sekcja 3) może być pogłębiany i poszerzany, nie powinien być jednak redukowany.

1.2 Założenia programu

Zakłada się, że uczniowie kontynuujący naukę języka angielskiego po szkole podstawowej opanowali język w zakresie podstawowym (poziom zaawansowania A1) oraz opanowali już w pewnym stopniu techniki uczenia się. Od uczniów rozpoczynających naukę języka angielskiego w szkole branżowej oczekuje się podstawowego opanowania techniki uczenia się języka. W trakcie nauki w szkole branżowej doskonalą oni i pogłębiają znajomość języka angielskiego, jednocześnie stopniowo przejmując odpowiedzialność za własną edukację. Program opiera się na założeniu, że nauczyciel jest przewodnikiem i doradcą uczniów, stwarza sytuacje sprzyjające uczeniu się języka, pomagając rozwijać wszystkie sprawności i umiejętności językowe (sekcja 3.4.), które mają zastosowanie w konkretnych sytuacjach życia codziennego i pracy zawodowej.

Nauczyciel motywuje uczniów do nauki języka, między innymi poprzez wykorzystanie języka angielskiego do realizowania zadań (ang. *task-based learning*) i łączenie umiejętności językowych z wiedzą praktyczną, szczególnie w zakresie zawodu, w jakim kształcą się uczniowie, uświadamiając im znaczenie znajomości języka angielskiego jako języka komunikacji międzynarodowej (*lingua franca*) w dalszej edukacji i pracy zawodowej.

Zakłada się ponadto, że nauczyciel wspomaga rozwój kompetencji kluczowych uczniów, rozbudza ciekawość świata i otwartość na innych poprzez tworzenie i wykorzystywanie takich zadań językowych, które będą stanowiły ilustrację przydatności języka obcego do realizacji własnych celów komunikacyjnych oraz pomogą stworzyć takie sytuacje edukacyjne, które sprzyjają poznawaniu i rozwijaniu przez uczniów własnych zainteresowań. Wszystkie te działania powinny docelowo służyć

rozwijaniu u uczniów świadomości znaczenia języków obcych w różnych dziedzinach życia społecznego, w tym w pracy, w odniesieniu do własnej ścieżki kariery zawodowej – przygotowując w ten sposób uczniów do życia i pracy w zglobalizowanym świecie. Zakłada się, że absolwenci szkół branżowych będą osobami potrafiącymi rozwijać swoje zainteresowania i że będą umieli wykorzystać zdobyte wiadomości i umiejętności w indywidualnej ścieżce rozwoju.

1.3 Użytkownicy programu

Użytkownikami programu mogą być:

- nauczyciele, którzy posiadają wymagane przez władze oświatowe kwalifikacje do nauczania języka angielskiego w szkołach branżowych;
- uczniowie i ich rodzice – w celu zapoznania się z wymaganiami na tym etapie edukacji;
- dyrektorzy szkół branżowych – w celu zapewnienia nauczycielom warunków realizacji tego programu;
- przedstawiciele organów prowadzących szkoły oraz sprawujących nadzór pedagogiczny – w celu monitorowania jakości realizowanych procesów edukacyjnych.

1.4 Warunki realizacji

Podstawowe warunki realizacji programu zakładają:

- minimum 120/150 godzin lekcyjnych w cyklu nauczania rozłożone systematycznie na poszczególne lata nauki;
- korzystanie z nowoczesnego podręcznika do nauki języka angielskiego zatwierdzonego przez MEN. Podręcznik powinien spełniać wymogi dotyczące wieku i zainteresowań uczniów oraz ich poziomu znajomości języka angielskiego. W skład kompletnego zestawu powinny wchodzić: książka ucznia, zeszyt ćwiczeń, książka nauczyciela i nagrania audio;
- możliwość korzystania z dobrze wyposażonej biblioteki szkolnej dysponującej aktualnymi zbiorami, zarówno w postaci księgozbioru, jak i w postaci zasobów multimedialnych;
- prowadzenie zajęć w odpowiednio wyposażonej pracowni językowej – z dostępem do słowników, pomocy wizualnych, odtwarzacza płyt CD/plików dźwiękowych, komputera ze stałym łączem internetowym – dzięki czemu uczniowie mają możliwość przeprowadzać ćwiczenia językowe w parach i grupach. W pracowni powinno być również miejsce na ekspozycję prac uczniów;
- używanie języka obcego nie tylko jako treści swoistej dla przedmiotu nauczania, ale również jako języka komunikacji podczas zajęć w różnych rodzajach interakcji, tj. zarówno nauczyciel – uczeń, jak i uczeń – uczeń;

- wykorzystywanie autentycznych materiałów źródłowych (zdjęć, filmów, nagrań audio, tekstów), w tym z użyciem narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, takimi jak np. tablice interaktywne z oprogramowaniem, urządzenia mobilne;
- zachęcanie uczniów do samooceny własnej pracy i stosowania różnych technik służących uczeniu się.

2. Cele nauczania

Cele nauczania niniejszego programu wynikają z Podstawy Programowej kształcenia ogólnego dla szkoły branżowej I stopnia (Rozporządzenie MEN z dnia 31 sierpnia 2019 r.). Ustawodawca określa zarówno cele edukacyjne, wychowawcze, jak i kompetencje kluczowe, jakie należy rozwijać, realizując procesy edukacyjne.

Realizacja niniejszego programu ma na celu przygotowanie uczniów do pracy i życia w warunkach współczesnego świata oraz wyposażenie uczniów w odpowiedni zasób wiedzy ogólnej, która stanowi fundament wykształcenia, umożliwiając zdobycie podczas dalszej nauki zróżnicowanych kwalifikacji zawodowych oraz umożliwiając dalszą kontynuację kształcenia. Zgodnie z Podstawą Programową cele te obejmują:

1. traktowanie uporządkowanej, systematycznej wiedzy jako podstawy kształtowania umiejętności;
2. doskonalenie umiejętności myślowo-językowych, takich jak: czytanie ze zrozumieniem, pisanie twórcze, formułowanie pytań i problemów, posługiwanie się kryteriami, uzasadnianie, wyjaśnianie, klasyfikowanie, wnioskowanie, definiowanie, posługiwanie się przykładami itp.;
3. rozwijanie osobistych zainteresowań ucznia;
4. zdobywanie umiejętności formułowania samodzielnych i przemyślanych sądów, uzasadniania własnych i cudzych sądów w procesie dialogu we wspólnocie dociekającej;
5. łączenie zdolności krytycznego i logicznego myślenia z umiejętnościami wyobrażeniowo-twórczymi;
6. rozwijanie wrażliwości społecznej, moralnej i estetycznej;
7. rozwijanie narzędzi myślowych umożliwiających uczniom obcowanie z kulturą i jej rozumienie;
8. rozwijanie u uczniów szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.

Równoległe z kształceniem stricte językowym, istotne jest stwarzanie sytuacji rozwijających umiejętności związanych z kształceniem ogólnym:

1. myślenie (logiczne, komputacyjne, przyczynowo-skutkowe, kreatywne, abstrakcyjne);
2. czytanie (rozumienie sensów, jak i znaczeń symbolicznych wypowiedzi);
3. umiejętność komunikowania się;
4. kreatywne rozwiązywanie problemów;
5. umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-

komunikacyjnymi;

6. umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania, rzetelnego korzystania ze źródeł;
7. nabywanie nawyków systematycznego uczenia się;
8. umiejętność współpracy w grupie i podejmowania działań indywidualnych.

Cele wychowawcze programu zakładają przygotowanie ucznia do funkcjonowania w zmieniającej się rzeczywistości, a jednocześnie kształtowanie postawy obywatelskiej, poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji.

Aby efektywnie realizować określone cele, powinno się dążyć do rozwijania kompetencji kluczowych określonych w Zaleceniach Rady Unii Europejskiej (Dz.Urz.UE C z dnia 4 czerwca 2018 r.), szczególnie w zakresie porozumiewania się w języku ojczystym (w tym mediacja językowa pomiędzy językiem polskim a angielskim), porozumiewania się w języku obcym, umiejętności uczenia się, rozwijania kompetencji społecznych i obywatelskich, inicjatywności i przedsiębiorczości, a także świadomości i ekspresji kulturalnej.

2.1 Cele ogólne

Zgodnie z Podstawą Programową określa się pięć ogólnych celów kształcenia w zakresie posługiwania się językiem obcym:

- 1) doskonalenie znajomości środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiających realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych;
- 2) doskonalenie umiejętności rozumienia wypowiedzi ustnych, artykułowanych wyraźnie, w standardowej odmianie języka oraz prostych wypowiedzi pisemnych, w tym ustne i pisemne wypowiedzi dotyczące wykonywania typowych czynności zawodowych, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych;
- 3) doskonalenie umiejętności tworzenia krótkich, prostych, spójnych i logicznych wypowiedzi ustnych i pisemnych, w tym wypowiedzi umożliwiające komunikowanie się w środowisku pracy, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych;
- 4) doskonalenie umiejętności reagowania na wypowiedzi ustne i pisemne w typowych sytuacjach, w tym związanych z komunikowaniem się w środowisku pracy, w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie w formie prostego tekstu, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych;
- 5) doskonalenie umiejętności przetwarzania wypowiedzi poprzez zmianę formy przekazu ustnego lub pisemnego, w tym prostych tekstów związanych z wykonywaniem typowych czynności zawodowych, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

Wszystkie ogólne cele kształcenia realizowane są zarówno na płaszczyźnie języka pisanego, jak i języka mówionego.

2.2 Cele szczegółowe

Szczegółowe cele edukacyjne programu oparte są na Podstawie Programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego w branżowej szkole I stopnia. Warianty podstawy programowe zakładają odpowiednio:

- osiągnięcie umiejętności językowych na poziomie co najmniej B1 dla uczniów kontynuujących naukę języka angielskiego nauczanego jako pierwszy (III.BS1.1);
- osiągnięcie umiejętności językowych na poziomie co najmniej A2 dla uczniów kontynuujących naukę języka angielskiego nauczanego jako drugi (III.BS1.2);
- osiągnięcie umiejętności językowych na poziomie co najmniej A1 dla uczniów rozpoczynających naukę języka angielskiego (III.BS1.0).

W zakresie celów szczegółowych Podstawa Programowa określa następujące wymagania dla poszczególnych wariantów:

Cel szczegółowy	III.BS1.1	III.BS1.2	III.BS1.0
Znajomość środków językowych	uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie określonych tematów		
Rozumienie wypowiedzi ustnych	Uczeń: 1) reaguje na polecenia; 2) określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi; 3) określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi; 4) określa kontekst wypowiedzi; 5) znajduje w wypowiedzi określone informacje; 6) układa informacje w określonym porządku; 7) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.	Uczeń: 1) reaguje na polecenia; 2) określa główną myśl wypowiedzi; 3) określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi; 4) określa kontekst wypowiedzi; 5) znajduje w wypowiedzi określone informacje; 6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.	
Rozumienie wypowiedzi pisemnych	Uczeń: 1) określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu; 2) określa intencje nadawcy/autora tekstu; 3) określa kontekst wypowiedzi; 4) znajduje w tekście	Uczeń: 1) określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu; 2) określa intencje nadawcy/autora tekstu; 3) określa kontekst wypowiedzi; 4) znajduje w tekście	Uczeń: 1) określa główną myśl tekstu; 2) określa intencje nadawcy/autora tekstu; 3) określa kontekst wypowiedzi; 4) znajduje w tekście określone informacje;

	określone informacje; 5) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu; 6) układa informacje w określonym porządku; 7) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.	określone informacje; 5) układa informacje w określonym porządku; 6) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.	5) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.
Tworzenie wypowiedzi ustnych	Uczeń: 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska; 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości; 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości; 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość; 5) opisuje upodobania; 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia opinie i poglądy innych osób; 7) wyraża uczucia i emocje; 8) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań; 9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z teraźniejszości i przyszłości; 10) przedstawia sposób postępowania; 11) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.	Uczeń: 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska; 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości; 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości; 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość; 5) opisuje upodobania; 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie; 7) wyraża uczucia i emocje; 8) przedstawia sposób postępowania; 9) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.	Uczeń: 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska; 2) opowiada o czynnościach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości; 3) przedstawia intencje i plany na przyszłość; 4) przedstawia upodobania; 5) wyraża swoje opinie; 6) wyraża uczucia i emocje; 7) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.
Tworzenie wypowiedzi pisemnych	Uczeń: 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska; 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości; 3) przedstawia fakty z	Uczeń: 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska; 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości; 3) przedstawia fakty z	Uczeń: 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska; 2) opowiada o czynnościach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości; 3) przedstawia intencje i plany na przyszłość;

	<p>przeszłości i teraźniejszości; 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość; 5) opisuje upodobania; 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia opinie i poglądy innych osób; 7) wyraża uczucia i emocje; 8) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań; 9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z teraźniejszości i przyszłości; 10) przedstawia sposób postępowania; 11) stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze; 12) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.</p>	<p>przeszłości i teraźniejszości; 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość; 5) opisuje upodobania; 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie; 7) wyraża uczucia i emocje; 8) przedstawia sposób postępowania; 9) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.</p>	<p>4) przedstawia upodobania; 5) wyraża swoje opinie; 6) wyraża uczucia i emocje; 7) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.</p>
Reagowanie ustne	<p>Uczeń: 1) przedstawia siebie i inne osoby; 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu; 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia; 4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób; 5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób; 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;</p>	<p>Uczeń: 1) przedstawia siebie i inne osoby; 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu; 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia; 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób; 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób; 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;</p>	<p>Uczeń: 1) przedstawia siebie i inne osoby; 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu; 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia; 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób; 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób; 6) składa życzenia, odpowiada na życzenia; 7) zaprasza i</p>

	<p>7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie; 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego; 9) prosi o radę i udziela rady; 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia; 11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje; 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby; 13) wyraża uczucia i emocje; 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe; 15) dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji.</p>	<p>7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie; 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego; 9) prosi o radę i udziela rady; 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia; 11) nakazuje, zakazuje, instruuje; 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby; 13) wyraża uczucia i emocje; 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.</p>	<p>odpowiada na zaproszenie; 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje; 9) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia; 10) nakazuje, zakazuje; 11) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby; 12) wyraża uczucia i emocje; 13) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.</p>
Reagowanie pisemne	<p>Uczeń: 1) przedstawia siebie i inne osoby; 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia; 4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób; 5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób; 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje; 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie; 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca;</p>	<p>Uczeń: 1) przedstawia siebie i inne osoby; 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia; 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób; 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób; 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje; 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie; 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje; prowadzi</p>	<p>Uczeń: 1) przedstawia siebie i inne osoby; 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia; 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób; 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób; 6) składa życzenia, odpowiada na życzenia; 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie; 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje; 9) pyta o pozwolenie,</p>

	<p>prowdzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego; 9) prosi o radę i udziela rady; 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia; 11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje; 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby; 13) wyraża uczucia i emocje; 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe; 15) dostosowuje styl wypowiedzi do odbiorcy.</p>	<p>proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego; 9) prosi o radę i udziela rady; 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia; 11) nakazuje, zakazuje, instruuje; 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby; 13) wyraża uczucia i emocje; 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.</p>	<p>udziela i odmawia pozwolenia; 10) nakazuje, zakazuje; 11) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby; 12) wyraża uczucia i emocje; 13) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.</p>
Mediacja	<p>Uczeń: 1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych lub audiowizualnych; 2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym; 3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim; 4) przedstawia publicznie w języku obcym nowożytnym wcześniej przygotowany materiał, np. prezentację, film.</p>	<p>Uczeń: 1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych lub audiowizualnych; 2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym; 3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.</p>	<p>Uczeń: 1) przekazuje w języku obcym nowożytnym podstawowe informacje zawarte w materiałach wizualnych lub audiowizualnych; 2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym; 3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.</p>
Kompetencja interkulturowa	<p>Uczeń: 1) posiada podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego; 2) posiada świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.</p>		
Kompetencje społeczne i uczenia się	<p>Uczeń: 1) dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);</p>		

	<p>2) współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych);</p> <p>3) korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi) również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;</p> <p>4) stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis, wykorzystywanie środków niewerbalnych);</p> <p>5) posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).</p>
--	---

3. Treści nauczania

Treści nauczania zawarte w programie podzielone zostały na zakresy tematyczne, określenia zakresu materiału gramatycznego oraz leksykalnego oraz rozwijane w czasie realizacji programu sprawności językowe.

3.1 Tematyka

Określony w programie zakres tematyczny obejmuje bloki tematyczne, przedstawione w formie hasłowej. Zakresy te, będące odzwierciedleniem różnych sfer życia, określone są przez Podstawę Programową kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego w branżowej szkole I stopnia, i odpowiednio dla poszczególnych wariantów obejmują posługiwanie się zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:

Zakresy tematyczne	III.BS1.1	III.BS1.2	III.BS1.0
1) człowiek	np. dane personalne, okresy życia, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania	np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania	
2) miejsce zamieszkania	np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe, wynajmowanie mieszkania, przeprowadzka	np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe	
3) edukacja	np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się – w tym uczenie się przez całe życie, przybory szkolne, oceny	np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne	np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, życie szkoły

	szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne		
4) praca	np. zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsce pracy, praca dorywcza, wybór zawodu, poszukiwanie pracy, warunki pracy i zatrudnienia	np. popularne zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy, praca dorywcza, wybór zawodu	np. popularne zawody, miejsce pracy
5) życie prywatne	np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy	np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości	np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, urodziny, święta
6) żywienie	np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne	np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, lokale gastronomiczne	np. artykuły spożywcze, posiłki, lokale gastronomiczne
7) zakupy i usługi	np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, promocja i reklama, korzystanie z usług, reklamacja	np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, promocje, korzystanie z usług	np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług
8) podróżowanie i turystyka	np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie	np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, hotel, wycieczki, zwiedzanie	np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, hotel, wycieczki
9) kultura	np. dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media	np. uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media	np. uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje
10) sport	np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu	np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu	np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, uprawianie sportu
11) zdrowie	np. tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, pierwsza pomoc w nagłych wypadkach	np. samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie	
12) nauka i technika	np. odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych	np. korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych	--
13) świat przyrody	np. pogoda, pory roku,	np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta,	

	klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego	krajobraz	
14) państwo i społeczeństwo	np. wydarzenia i zjawiska społeczne, problemy współczesnego świata	--	--
15) elementy wiedzy o bezpieczeństwie i higienie pracy oraz o podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej	zakres tematyczny związany z efektami kształcenia wspólnymi dla wszystkich zawodów, określonymi w podstawie programowej kształcenia w zawodach	--	

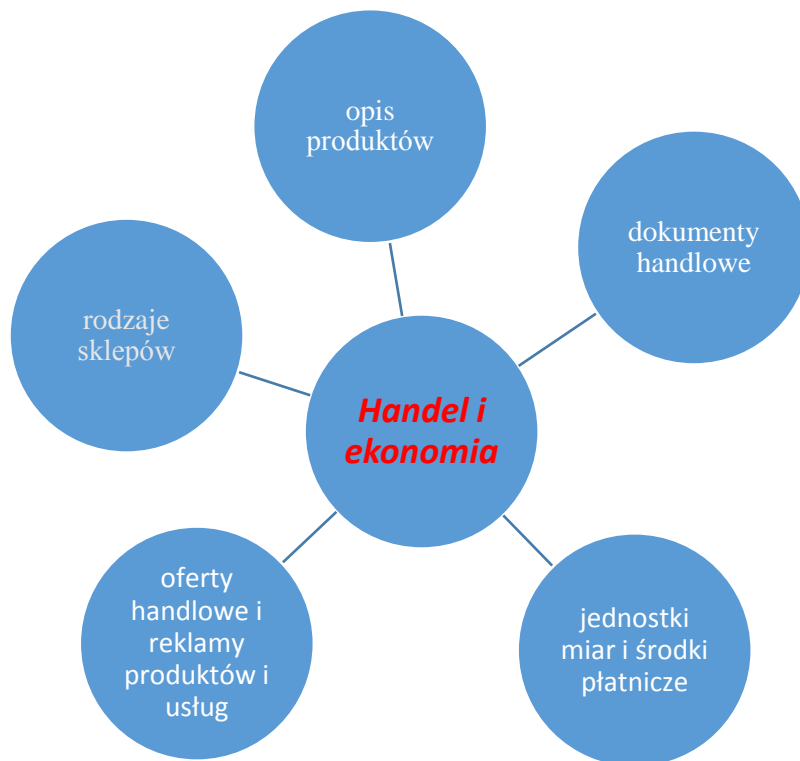
Uszczegółowienie i sposób realizacji poszczególnych zakresów tematycznych uzależniony jest między innymi od:

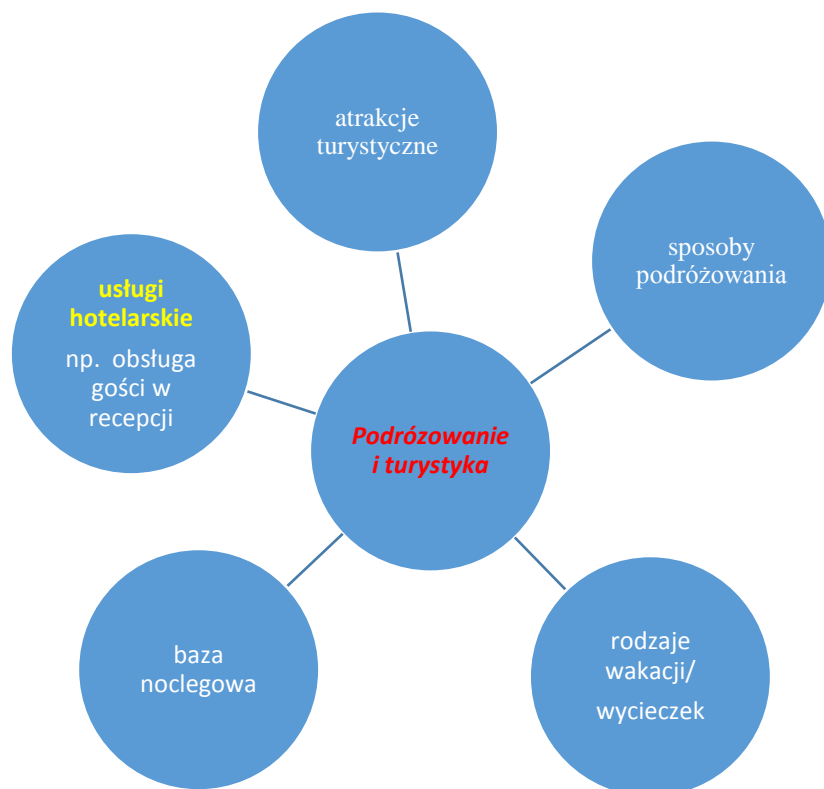
- wieku i rozwoju emocjonalnego uczniów – sugerowane jest realizowanie tematyki mniej skomplikowanej, takiej jak np. uprawianie sportu, uczucia i emocje, edukacja – w klasach wcześniejszych, a zagadnień trudniejszych, np. zjawiska społeczne, uczestnictwo w kulturze – w klasach późniejszych;
- wybranego podręcznika i zawartych w nim tekstów – podręcznik powinien obejmować wszystkie zakresy tematyczne, realizowane są one jednak zawsze w indywidualny sposób;
- zainteresowań i potrzeb uczniów – tematyce, która bardziej interesuje uczniów, można poświęcać więcej czasu niż innej, podobnie z tematyką związaną z realizowanym kształceniem zawodowym;
- profilu kształcenia zawodowego – proponuje się rozszerzenie zakresu tematycznego o wybrane zagadnienie lub zagadnienia ściśle powiązane z profilem nauczania zawodowego. Mogą to być, np.:
 - logistyka,
 - handel i ekonomia,
 - przemysł samochodowy,
 - przemysł budowlany,
 - technologia informacyjna,
 - usługi gastronomiczne,
 - hotelarstwo i turystyka;
- bieżących wydarzeń w kraju i na świecie – warto zainteresować uczniów bieżącymi wydarzeniami, szczególnie wykorzystując mniej skomplikowane aktualne materiały autentyczne dostępne w mediach.

Program zakłada opanowanie podstawowego zasobu słownictwa związanego z zakresami tematycznymi, należy je więc systematycznie utrzymywać i wzbogacać, również o elementy bardziej złożone, przydatne w życiu prywatnym i pracy zawodowej. Kolejność realizacji poszczególnych bloków tematycznych może być odpowiednio dostosowywana do potrzeb, istotne jest natomiast, aby

kontynuować naukę w sposób spiralny, łącząc nowe treści z tymi, które uczniowie już opanowali. Uzyskuje się wówczas zarówno efekt utrwalenia, jak i tzw. *scaffolding*. Zakresy tematyczne często realizowane są w sposób łączny, związany z tematem zajęć, często się przenikają.

Przykładowe poszerzenie tematyki o zagadnienia zawodowe

3.2 Zakres materiału gramatyczno-leksykalnego

Określony poniżej zakres materiału gramatyczno-leksykalnego zakłada wprowadzanie i rozwijanie umiejętności stosowania struktur gramatycznych. Zagadnienia podane zostały hasłowo, zadaniem nauczyciela jest ich uszczegółowienie, zgodnie z potrzebami określonej grupy uczniów. Realizacja programu zakłada stosowanie struktur gramatycznych w typowych, prostych sytuacjach. Sugerowany zakres struktur dla poszczególnych wariantów podstawy programowej może obejmować:

Zakresy tematyczne	III.BS1.1	III.BS1.2	III.BS1.0
Czasy gramatyczne	<p><i>present simple</i> dla czynności i stanów trwających nieprzerwanie lub powtarzających się, czynności o stałym charakterze</p> <p><i>present continuous</i> dla czynności odbywających się w tej chwili lub bliskiej przyszłości</p> <p><i>present perfect</i> dla czynności i stanów, które miały miejsce ostatnio lub ich skutki mają wpływ na sytuację obecną</p> <p><i>past simple</i> dla czynności i stanów, które miały miejsce lub powtarzały się w przeszłości</p> <p><i>past continuous</i> dla czynności, która odbywała się w pewnym momencie w przeszłości lub trwała przez pewien czas</p> <p><i>future simple</i> dla stanów lub czynności przyszłych wynikających z okoliczności zewnętrznych, dla wyrażenia postanowienia, obietnicy, decyzji</p>		

	<p><i>present continuous</i> dla czynności odbywających się w tej chwili i w bieżącym okresie <i>present perfect</i> dla czynności i stanów, które trwają do teraz <i>present perfect continuous</i> dla czynności, które rozpoczęły się w przeszłości i trwają do teraz</p>	--
	<p><i>past perfect</i> dla czynności przeszłych poprzedzających inne czynności przeszłe</p>	--
Czasownik	<p>Bezokolicznik, formy osobowe; Czasowniki posiłkowe <i>be, do, have</i>; Czasowniki modalne z bezokolicznikiem zwykłym: <i>can, could, may, might, must, mustn't, needn't, will, would, would like, should, ought to</i>; Tryb rozkazujący; Czasowniki regularne i nieregularne; Imiesłów czynny i bierny; Czasowniki wyrażające stany i czynności; Imiesłów czynny; Czasowniki złożone (phrasal verbs); Konstrukcje czasownikowe np. <i>going to, would like to</i>.</p>	
	<p>Czasownik modalny <i>shall</i></p>	--
Rzeczownik	<p>Rzeczowniki policzalne i niepoliczalne; Liczba mnoga regularna i nieregularna, Forma dzierżawcza <i>of, Saxon Genitive</i>; Rodzaj; Rzeczowniki złożone; Rzeczowniki użyte przymiotnikowo.</p>	
Przedimek	<p>Przedimek nieokreślony, określony i zerowy</p>	
Przymiotnik	<p>Stopniowanie regularne i nieregularne; Przymiotniki w konstrukcjach z <i>so, such, how, what</i>; Przymiotnik dzierżawczy.</p>	
Przysłówek	<p>Stopniowanie regularne i nieregularne; Miejsce przysłówka w zdaniu; Przysłówek <i>too</i> i <i>enough</i>.</p>	
	<p>Przysłówek o znaczeniowo różnych formach, np. <i>hard / hardly</i></p>	--
Zaimek	<p>Zaimek osobowy, dzierżawczy, wskazujący, pytający, względny; Zaimek nieokreślony: <i>some, any, no, every, many, much, another, all</i>.</p>	
	<p>Zaimek zwrotny; Zaimek nieokreślony: <i>few, a few, little, a little, other, others, the other, the others, each, enough</i>.</p>	--
	<p>Zaimek nieokreślony: <i>none, either, neither, both</i>; Zaimek bezosobowy <i>you</i>.</p>	--
Liczebnik	<p>Liczebniki główne i porządkowe</p>	
Przyimek	<p>Przyimek określający miejsce, kierunek, odległość, czas; Przyimek przyczyny i sposobu;</p>	

	Przymyki po niektórych czasownikach i przymiotnikach.	
Składnia	Zdania twierdzące, przeczące i pytające; Zdania rozkazujące; Zdania z podmiotem <i>it</i> i <i>there</i> ; Zdania w stronie biernej w czasach: <i>present simple</i> , <i>past simple</i> ; Zdania współrzędnie złożone; Zdania podrzędnie złożone: okolicznikowe celu i czasu, dopełnieniowe; Zdania warunkowe typu 0, I; Zdania przydawkowe ograniczające.	
	Zdania wykrzyknikowe; <i>Pytania typu question tags</i> ; Zdania w stronie biernej w czasach: <i>present perfect</i> , <i>future simple</i> ; Zdania warunkowe typu II; Zdania przydawkowe nieograniczające; Konstrukcje gerundialne, bezokolicznikowe.	
	Zdania w mowie zależnej z czasownikami <i>say</i> , <i>tell</i> , <i>ask</i> ; Pytania pośrednie.	

Zakres słownictwa określony jest zakresem tematycznym i powinien umożliwić prostą wypowiedź ustną lub pisemną na tematy w obrębie bloków tematycznych wymienionych w sekcji 3.1.

Proponuje się uwzględnienie podstawowego słownictwa zawodowego dla wybranych zagadnień powiązanych z profilem nauczania zawodowego. Przykłady na stronie odnoszą się do zawodów związanych z hotelarstwem. <http://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

The screenshot shows the Oxford Learner's Dictionaries interface. At the top, there is the logo 'Oxford Learner's Dictionaries' and a search bar with 'ENGLISH' selected and 'Search OALD' text. Below the search bar, a blue banner reads 'Hotel people topic from the Oxford Advanced Learner's Dictionary'. Underneath, a blue header says 'Hotel people topic'. The 'Entries:' section lists various hotel-related professions: bellboy, cashier, chef, clerk, commissionaire, concierge, doorman, guest, hotelier, housekeeper, houseman, kitchen porter, maid, manager, manageress, non-resident, porter, receptionist, resident, valet.

Oxford Learner's Dictionaries

ENGLISH Search OALD

Staying in a hotel topic from the Oxford Advanced Learner's Dictionary

Staying in a hotel topic

Entries:

all-inclusive bed and breakfast board book check in checkout desk double room
 en suite family room forecourt foyer front desk full board half board
 housekeeping lounge lounge bar marquee minibar non-resident rack rate
 reception reservation room room service single sitting star suite tariff
 tourist class twin bedroom upgrade vacancy visitors' book wake-up call

Explore other topic groups related to Staying in a hotel

3.3 Sprawności językowe

Program zakłada rozwijanie kompetencji językowej zarówno w zakresie sprawności receptywnych (słuchanie i czytanie) oraz produktywnych (mówienie i pisanie) oraz integrację tych sprawności, również w połączeniu z językiem polskim (mediacja), z ukierunkowaniem zarówno na sprawności związane z językiem pisanym (czytanie i pisanie), jak i językiem mówionym (słuchanie i mówienie). Realizacja programu ma na celu umożliwienie uczniom komunikatywnego porozumiewania się w mowie i piśmie:

- w typowych sytuacjach życia codziennego i zawodowego, w kontaktach z użytkownikami języka w krajach anglojęzycznych oraz innych krajach;
- w dalszej nauce prowadzonej w języku angielskim;
- w pracy zawodowej oraz przy korzystaniu z różnych źródeł informacji m.in. Internetu, literatury fachowej, mediów.

3.4 Funkcje językowe

Funkcje językowe, umożliwiające swobodne osiągnięcie celów w kontaktach z osobami posługującymi się językiem angielskim, w pracy zawodowej i w życiu codziennym, obejmują:

- zastosowanie zwrotów grzecznościowych, m.in. powitanie, pozdrowienie, pożegnanie, przedstawianie siebie, przedstawianie innych osób, dziękowanie, wyrażanie prośby o pozwolenie, udzielanie i odmawianie pozwolenia, wyrażanie opinii i życzeń, pytanie o opinie i życzenia innych, składanie życzeń, odpowiadanie na życzenia, przepraszenie, zapraszanie, odpowiadanie na zaroszenie, pytanie o pozwolenie, udzielanie lub odmowa pozwolenia, wyrażanie prośby i podziękowania oraz zgody lub odmowy wykonania prośby, rozpoczynanie, prowadzenie, podtrzymywanie i kończenie rozmowy;

- przekazywanie i uzyskiwanie informacji, m.in. pytanie o informacje, przekazywanie informacji i wyjaśnień, identyfikacja i opisywanie osób, przedmiotów i miejsc, określanie czasu, określanie umiejętności, opisywanie zdarzeń, procesów i stanów (np. pogody), relacjonowanie wydarzeń, planowanie, informowanie o czynnościach codziennych, informowanie o czynnościach wykonywanych w danej chwili, porównywanie, wyrażanie posiadania;
- pytanie o postawy i ich wyrażanie, m.in. zgadzanie i nie zgadzanie się z opiniami innych, pytanie o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, wyrażanie upodobań, preferencji, intencji i pragnień, składanie propozycji, przyjmowanie, odrzucanie propozycji, nakazywanie, zakazywanie, instruowanie, doradzanie, wyrażanie uczuć i emocji, wątpliwości, prośba o radę, udzielanie rad, negocjowanie, komentowanie, kwestionowanie opinii innych, argumentowanie za i przeciw.

4. Realizacja programu

Realizacja programu nie narzuca stosowania jednej wybranej metody. Sugeruje się podejście konstruktywistyczne, dające możliwość wykorzystania elementów konkretnych metod w zależności od realizowanego materiału, potrzeb i możliwości i ograniczeń danej grupy uczniów czy innych istotnych czynników, a jednocześnie pozwalające na czynne konstruowanie wiedzy przez ucznia, nie tylko bierne przekazywanie jej przez nauczyciela. Zgodnie z teorią Vygotskiego¹ rozwój umysłowy, czyli również proces uczenia się języka obcego, to proces społeczno-kulturowy. Poprzez podjęte działania, absolwent nabędzie wiedzę i umiejętności umożliwiające skuteczną komunikację w języku angielskim w przyszłości. Jak podkreśla Bee², dziecko buduje swoją wiedzę w oparciu o społeczne interakcje bardziej niż w wyniku indywidualnych poszukiwań. Dlatego, zgodnie z zasadami podejścia komunikacyjnego, należy stwarzać możliwości nie tylko zapoznania się ze słownictwem i strukturami, ale również ich aktywnym wykorzystaniem przez uczniów.

Wskazać można główne kierunki działań nauczyciela:

1) Rozwijanie i integracja sprawności językowych

Program zakłada rozwijanie kompetencji językowej zarówno w zakresie sprawności receptywnych (słuchanie i czytanie) oraz produktywnych (mówienie i pisanie) oraz integrację tych sprawności (mediacja), z ukierunkowaniem zarówno na sprawności związane z językiem pisanym (czytanie i pisanie), jak i językiem mówionym (słuchanie i mówienie). Realizacja programu ma na celu umożliwienie uczniom skutecznego porozumiewania się w mowie i piśmie w prostych sytuacjach życia codziennego związanych z:

- kontaktami z użytkownikami języka w krajach anglojęzycznych oraz innych krajach;
- dalszą nauką języka angielskiego;

¹ H.R. Schaffer, *Psychologia dziecka*, Warszawa: PWN, 2006, s. 218.

² H. Bee, *Psychologia rozwoju człowieka*, Poznań: Zysk i S-ka: 2004, s. 48

- pracą zawodową i kontaktami zawodowymi i społecznymi oraz
- korzystaniem z różnych źródeł informacji m.in. Internetu, literatury fachowej, mediów.

2) Poszerzanie wiedzy ogólnej

Rozwijanie sprawności językowej odbywa się poprzez wykorzystanie tekstów o urozmaiconej tematyce, wspomagających szeroko rozumiany harmonijny rozwój ucznia. Teksty mają za zadanie rozbudzenie zainteresowań oraz ciekawości świata, jak również rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia. Realizacja tych założeń odbywa się między innymi poprzez:

- poszerzanie wiedzy uczniów na temat kultury krajów angielskiego obszaru językowego oraz innych kultur;
- zapoznanie uczniów z elementami historii, geografii i polityki krajów anglojęzycznych;
- poszerzanie wiedzy uczniów na temat otaczającego ich świata;
- realizację międzyprzedmiotowych projektów edukacyjnych.

3) Doskonalenie umiejętności samodzielnego uczenia się

Umiejętność samodzielnego uczenia się rozwijana jest w sposób ciągły, między innymi poprzez:

- zachęcanie uczniów do dokonywania samooceny i diagnozy potrzeb;
- kształtowanie postaw samodyscypliny i systematyczności;
- stosowanie różnych strategii uczenia się;
- kształtowanie postawy ciekawości;
- doskonalenie umiejętności korzystania ze źródeł informacji, w tym tekstów autentycznych, z wykorzystaniem różnych mediów (m.in. filmów, zasobów Internetu, książek, komunikatorów i mediów społecznościowych).

4.1 Planowanie pracy dydaktycznej

Program nauczania zawiera treści przeznaczone do realizacji w ciągu trzech lat nauki w szkole branżowej I stopnia. Zadaniem każdego nauczyciela jest zaplanowanie pracy dydaktycznej dla każdej klasy/grupy, co oznacza dobór odpowiednich treści i form pracy. Planowanie pracy powinno odbywać się na początku każdego roku szkolnego. Planując swoją pracę, nauczyciel powinien:

- rozpoznać poziom językowy uczniów i wybrać adekwatny do niego wariant programu: III.BS1.1, III.BS1.2 lub III.BS1.0;
- jasno określić zamierzone poziomy osiągnięć uczniów;
- poznać indywidualne potrzeby uczniów;
- uwzględnić częstotliwość zajęć języka angielskiego i możliwości organizacyjne szkoły (liczba uczniów w grupie/klasie, wielkość sal lekcyjnych, dostępny sprzęt);
- dokonać wyboru odpowiednich materiałów nauczania i pomocy dydaktycznych.

Należy pamiętać, że podstawą do tworzenia planu pracy dydaktycznej jest program nauczania, a nie

podręcznik. Tworząc zatem własny plan, należy przeanalizować wybrany podręcznik pod względem jego przydatności do realizacji określonych w programie celów, a także potrzeb i oczekiwań danej grupy uczniów. Jeżeli istnieje potrzeba, należy uzupełnić materiał zawarty w podręczniku o dodatkowe materiały (np. ćwiczenia gramatyczne, dodatkowe słownictwo, teksty) lub też zrezygnować z niektórych treści (np. zagadnień leksykalnych lub gramatycznych przewidzianych dla innego wariantu podstawy programowej czy zadań przygotowujących do egzaminu maturalnego).

Następnie należy zdecydować, czy plan pracy będzie tworzony z punktu widzenia ucznia (plan wynikowy), czy z punktu widzenia nauczyciela (rozkład materiału). Decyzja należy tu do nauczyciela, ponieważ władze oświatowe dopuszczają obydwie możliwości. Opracowując plan pracy dla określonej klasy czy grupy uczniów, można skorzystać z gotowych planów wynikowych i rozkładów materiału opracowanych do danego podręcznika. Aby dostosować je do potrzeb danej grupy czy klasy, należy dokonać ich modyfikacji, np. poprzez uzupełnienie o materiały dodatkowe czy też usunięcie tych treści, które nie odpowiadają wyznaczonym celom.

Planowanie powinno dotyczyć nie tylko procesu nauczania, ale także oceniania jego rezultatów. Nauczyciel powinien zadbać o to, by uczniowie znali dokładnie „reguły gry”, a więc cele, wymagania i kryteria oceniania.

4.2 Zasady nauczania

Nauczanie zgodne z zasadami konstruktywizmu, opartymi na komunikacji, zakłada rozłożenie odpowiedzialności na nauczyciela i na uczniu jednocześnie. Jest to w pewnym sensie „demokracja kontrolowana”. Podczas lekcji, kiedy uwaga skupiona jest na samym uczniu, jego zainteresowaniach, problemach, bliskich mu wydarzeniach, uczniowie nie mogą pozostawać bierni. Automatycznie angażują się w wykonywane czynności, tak jakby robili to w świecie zewnętrznym, w rzeczywistości.

Takie podejście do nauczania wymaga konkretnych postaw, akcji i reakcji ze strony nauczyciela. Rola nauczyciela jest tu dużo bardziej kompleksowa. Nauczyciel staje się również namiastką rodzica, przyjacielem, doradcą, przedstawicielem świata dorosłych, przekaznikiem informacji o innej kulturze czy w końcu osobą przyczyniającą się do emocjonalnego dojrzewania ucznia.

Nauczyciela można przyrównać do menadżera, który musi zarządzać firmą tak, aby przynosiła konkretne zyski. Takie podejście nakłada na nauczyciela zadanie zmotywowania uczniów, którzy nie mają właściwej motywacji, oraz jednocześnie pielęgnowania motywacji uczniów, którzy już ją posiadają. Uczenie nabiera tutaj nowego, społecznego aspektu: nauczyciel jest odpowiedzialny za stworzenia warunków odpowiednich dla procesu uczenia się oraz za zorganizowanie zajęć w sposób promujący komunikację. Aby to osiągnąć, nauczyciel powinien prezentować właściwą postawę wobec uczniów, przygotowywać zadania, które są merytorycznie odpowiednie dla danej grupy, utrzymywać pewien poziom dyscypliny, a jednocześnie zaangażowania ze strony uczniów.

Nauczyciel staje się swojego rodzaju katalizatorem. Nie wywołuje bezpośrednio działań uczniowskich, stwarza odpowiednie warunki, które pozwalają na to, aby proces uczenia się miał miejsce, i dba o jego efektywność i przyspieszenie.

W gestii nauczyciela leży również odpowiednie zapewnienie dyscypliny na lekcji. W klasie lekcyjnej powinna panować atmosfera, którą można określić jako „demokrację kontrolowaną”. Sytuacja, kiedy

uczeń nie tylko wypełnia polecenia i instrukcje nauczyciela, lecz jest przekonany, że to głównie on, a nie nauczyciel, jest odpowiedzialny za proces uczenia się i uzyskiwane efekty, powoduje, że uczeń będzie bardziej zmotywowany zarówno do pracy, jak i właściwego zachowania się. Dzięki temu budowana jest również autonomia ucznia. Profesor Komorowska³ wymienia działania, jakie mogą podejmować nauczyciele, aby uniknąć problemów z dyscypliną, a jednocześnie budować autonomię ucznia:

- stworzenie warunków do współpracy i zespołowego wykonywania zadań w klasie;
- włączenie uczniów w planowanie zadań do wykonania;
- zwiększenie czasu na działania aktywizujące i lubiane przez uczniów, takie jak odgrywanie ról, zajęcia ruchowe, udział w mini-projektach kończących się prezentacją wykonanych przez uczniów prac;
- indywidualne rozmowy z uczniami;
- unikanie wszelkich zajęć, które nudzą uczniów albo przez swój charakter, albo przez swoją długość;
- okazywanie, że nauczyciel jest stale gotów pomóc uczniowi skutecznie się uczyć i nawiązywać lepsze kontakty z rówieśnikami.

(Komorowska, 2009:19)

Kolejnym narzędziem pomocnym w utrzymaniu właściwej dyscypliny na zajęciach jest kontrakt pomiędzy nauczycielem a uczniami podpisywany na początku roku szkolnego. Kontrakt powinien być opracowany na zasadach wzajemnego szacunku, respektowaniu wzajemnych praw i obowiązków. Jednocześnie uświadamia on uczniom konieczność systematyczności i samodyscypliny, a nauczycielowi daje lepszą możliwość poznania potrzeb i oczekiwań uczniów. Podpisanie kontraktu poprzedza dyskusja, podczas której obie strony przedstawiają swoje oczekiwania i negocjują zasady wzajemnej współpracy.

Bardzo istotną kwestią jest również traktowanie błędów językowych i przekazywanie informacji zwrotnej. Uczniowie powinni mieć świadomość, że błędy, które popełniają, są nieodłącznym elementem procesu uczenia się, i mają prawo je popełniać. Lewicka-Mroczek⁴ wskazuje sposoby reagowania na błąd językowy:

- jasno precyzowana postawa (*explicit correction*) > wystąpienie błędu jest wyraźne i forma poprawna podana jest przez nauczyciela;
- przerobienie formy błędnej (*recast*) > brak bezpośredniego wskazania błędu, który jest przeformułowany przez nauczyciela i zastąpiony wersją poprawną;
- prośba o wyjaśnienie (*clarification request*) > nauczyciel wskazuje pojawienie się błędu, zadając pytanie typu *Pardon?*, oczekując od ucznia przeredagowania wypowiedzi zawierającej błąd;
- podpowiedź metajęzykowa (*metalinguistic clue*) > nauczyciel posługuje się pytaniem typu *Are*

³ H. Komorowska, *Interakcje i komunikacja w nauce języka obcego. Trudności dyscyplinarne i sposoby radzenia sobie z nimi*, w: *Skuteczna nauka języka obcego*, red. H. Komorowska, 2009

⁴ E. Lewicka-Mroczek, *Błąd językowy na lekcji języka obcego. Sposoby realizowania i terapii*, w: *Skuteczna nauka języka obcego*, red. H. Komorowska, 2009

you sure?, skłaniając ucznia do poprawienia błędu;

- skłonienie ucznia do refleksji (*elicitation*) > nauczyciel w sposób bezpośredni wywołuje właściwą wypowiedź *How do you say?*
- powtórzenie (*repetition*) > nauczyciel powtarza błąd ucznia, wyraźnie intonacyjnie, uwypuklając jego obecność.

(E.Lewicka-Nowak, 2009:33)

Można również na błąd zareagować tylko w sposób niewerbalny: miną lub gestem, zachęcając ucznia do autokorekty. Błąd, który się pojawia, jest okazją do poczynienia postępu w nauce języka. Taka postawa możliwa jest dzięki odpowiednio przekazywanej przez nauczyciela informacji zwrotnej (*feedback*). Istotne jest, aby ta informacja zwrotna dotyczyła zarówno mocnych, jak i słabych stron działania wykonanego przez ucznia, aby była informacją konkretną, dotyczącą konkretnie wykonanych zadań, a nie informacją na wysokim poziomie ogólności. Dobrze jest zwrócić uwagę również na pozytywną werbalizację takiej informacji zwrotnej, szczególnie dotyczącą tego, co wymaga jeszcze ulepszenia, np. posługiwanie się terminologią *to be improved* zamiast słownictwa negatywnego.

4.3 Techniki pracy

4.3.1 Nauczanie gramatyki

Nauczanie gramatyki to trzy nierozłączne etapy: prezentacja, ćwiczenie i produkcja (*ang. presentation, practice, production >> PPP*).

Istnieją dwa alternatywne modele prezentacji materiału gramatycznego:

- struktury gramatyczne zaprezentowane w kontekście, następnie izolacja tychże i analiza ich formy i funkcjonowania;
- zaprezentowanie struktury (forma), następnie ukazanie jej funkcjonowania w kontekście.

Bardzo ważnym aspektem jest zapewnienie odpowiedniego kontekstu. Cechy efektywnego kontekstu:

- interesujący – o tematyce odpowiedniej dla danej grupy uczniów (wiek, płeć, zainteresowania);
- skuteczny – zawierający odpowiednie przykłady zastosowania danej konstrukcji gramatycznej;
- odpowiednio łatwy/trudny – dostosowany do poziomu uczniów.

Warto zwrócić również uwagę, aby prezentacja nowej struktury miała zarówno formę pisemną, jak i ustną – uwzględniając różne preferencje sensoryczne uczniów. Kolejnym warunkiem skutecznej prezentacji materiału gramatycznego jest odpowiedni, trafny dobór przykładów w taki sposób, aby dobrze ilustrowały zastosowanie danej konstrukcji i jej funkcjonowanie w języku. Ponadto trzeba pamiętać o tym, aby jednocześnie nie wprowadzać zbyt wielu nowości: jeśli konstrukcja gramatyczna jest nowa, słownictwo, które ją prezentuje, powinno być już uczniom znane. Taki dobór przykładów i kontekstu umożliwi uczniom skupienie się właśnie na konstrukcji gramatycznej i skuteczniejsze jej opanowanie.

Kolejnym ważnym etapem jest ćwiczenie materiału gramatycznego. Należy tutaj zwrócić uwagę na odpowiedni dobór ćwiczeń do poziomu, możliwości i tempa pracy uczniów. Bardzo istotnym elementem jest również stopniowanie poziomu trudności ćwiczeń w ramach tej samej konstrukcji gramatycznej oraz stopniowe zwiększanie poziomu samodzielności wykonywania ćwiczeń – zmniejszanie oddziaływania nauczyciela.

Techniki wykorzystywane do ćwiczenia materiału gramatycznego to przede wszystkim wszelkiego rodzaju dryle, poczynając od bardzo prostych, polegających niemal wyłącznie na odtwarzaniu struktury, poprzez ćwiczenia oparte na coraz większej modyfikacji zdań, kończąc na drylach zbliżonych do ćwiczeń komunikacyjnych. Również przy ćwiczeniu struktur gramatycznych przez uczniów należy pamiętać, że uczniowie powinni opanować konstrukcję zarówno w formie pisemnej, jak i ustnej, co jest niezbędne dla ich prawidłowego funkcjonowania jako użytkowników całego systemu językowego.

Trzecim etapem doskonalenia gramatyki jest produkcja. W fazie produkcji uczniowie wykorzystują poznane konstrukcje gramatyczne do realizacji celów – jako środek/narzędzie, a nie cel sam w sobie. Zadanie nauczyciela polega na stworzeniu takiej sytuacji – poprzez odpowiedni dobór zadań uczniów, aby musieli oni używać określonych struktur w celu realizacji zadania w formie ustnej lub pisemnej. Ten etap pracy nad gramatyką jest najbardziej czasochłonny, może też się okazać, że nie wszyscy uczniowie będą w stanie w równym stopniu z niego skorzystać. Co jest jednak dużo ważniejsze, przekonują się sami (nawet jeśli tylko jako bierni uczestnicy), w jaki sposób konkretna struktura gramatyczna jest wykorzystywana.

4.3.2 Nauczanie słownictwa

Znać słowo oznacza znać jego pisownię, wymowę, znaczenie, zastosowanie w kontekście gramatyczno-leksykalnym oraz odpowiednim kontekście sytuacyjnym.

Można wyróżnić trzy etapy nauki słownictwa:

- etap I – wprowadzenie nowego słownictwa,
- etap II – utrwalenie nowego słownictwa,
- etap III – powtarzanie i utrwalanie słownictwa wcześniej opanowanego.

Słownictwo powinno być prezentowane wielokanałowo, zarówno w formie pisemnej, jak i ustnej, tak aby wyjść naprzeciw potrzebom uczniów o różnych preferencjach sensorycznych. Przykładowe sposoby prezentowania nowej leksyki to:

- wskazanie przedmiotu,
- pokazanie obrazka (*flashcards*),
- ilustracja za pomocą gestu/mimiki,
- podawanie synonimów,
- podawanie antonimów,

- objaśnianie (np. na podstawie sytuacji),
- definiowanie,
- polski odpowiednik.

Warto zwrócić uwagę, że podanie polskiego odpowiednika jest jedną z wielu opcji prezentowania słownictwa, i zaleca się stosowanie tej techniki jako ostateczności. Przy prezentacji słownictwa równie ważny jak w kwestii gramatyki jest odpowiedni kontekst, wskazujący na sposób zastosowania danego słowa. Zapamiętywanie słownictwa ułatwia odpowiedni jego zapis, stosowanie skojarzeń, rysunków czy map mentalnych i innych strategii uczenia się (sekcja 4.4).

Utrwalanie nowego słownictwa może odbywać się poprzez powtarzanie (chórem, grupami, indywidualnie, w różnym tempie, różnym tonem, powtarzanie części wyrazu – zaczynając od końca), łączenie (np. imion z wyrazami, wyrazy tej samej kategorii), stosowanie gier i zabaw językowych (np. *Kahoot*, *Quizlet*, gry planszowe i karciane), ćwiczenia mnemoniczne oraz korzystanie z tekstów i nagrań zawierających nowe słownictwo.

Powtarzanie słownictwa może odbywać się poprzez powracanie do dawniej przeczytanych tekstów i wcześniej wysłuchanych nagrań, ćwiczenia tematyczne, np. grupowanie trenowanych wyrazów wokół jednego tematu, ćwiczenia skojarzeniowe, np. wyrazy w postaci wolnych skojarzeń tworzą się w umyśle ucznia jako reakcja na jakiś bodziec (m.in. rysunek).

4.3.3 Słuchanie ze zrozumieniem

Teksty rozwijające sprawność słuchania ze zrozumieniem powinny służyć następującym celom:

- rozwijanie sprawności słuchania różnych rodzajów tekstów odbieranych za pośrednictwem mediów (np. wywiadów, zapowiedzi, reklam, rozmów, debat, dyskusji itp.);
- wprowadzenie nowego materiału językowego;
- nauka rozpoznawania standardowych odmian języka.

Rodzaje tekstów słuchanych

Większość nowoczesnych podręczników, wprowadzając nowy materiał i rozwijając sprawność rozumienia ze słuchu, wykorzystuje teksty nagrane specjalnie z myślą o uczniach na określonym poziomie językowym. Zaleca się również, w miarę możliwości, wykorzystanie prostych tekstów pochodzących z autentycznych źródeł (np. Internet, radio, telewizja, wideo, nagrania muzyczne), gdzie można znaleźć przykłady nagrań tekstów o różnym rejestrze i stylu (np. rozmowy telefoniczne, dialogi, ogłoszenia, wywiady, wykłady czy piosenki). Można je wykorzystać w pracy z uczniami również na niższych poziomach zaawansowania, dopasowując rodzaj zadania do umiejętności językowych uczniów, a jednocześnie oswajając ich z językiem używanym w sytuacjach codziennych.

Ucząc słuchania, należy rozwijać następujące umiejętności:

- słuchanie w celu zrozumienia ogólnego sensu;
- słuchanie w celu zrozumienia szczegółowych informacji;

- słuchanie w celu określenia stylu i rodzaju tekstu;
- słuchanie w celu zrozumienia intencji rozmówcy.

Rodzaje zadań

Techniki służące rozwijaniu sprawności słuchania ze zrozumieniem obejmują:

- udzielanie odpowiedzi na pytania ogólne;
- udzielanie odpowiedzi na pytania szczegółowe;
- wskazywanie określonych informacji;
- uzupełnianie brakującej informacji;
- układanie informacji we wskazanej kolejności;
- układanie części tekstu w odpowiedniej kolejności;
- mediacja językowa.

4.3.4 Czytanie ze zrozumieniem

Teksty rozwijające sprawność czytania ze zrozumieniem powinny służyć następującym celom:

- rozwijanie sprawności czytania różnego rodzaju tekstów użytkowych;
- wprowadzenie nowego materiału językowego;
- nauka rozpoznawania standardowych odmian języka.

Rodzaje tekstów pisanych:

Większość nowoczesnych podręczników zawiera różnorodne teksty wraz z różnymi rodzajami ćwiczeń, które służą rozwijaniu sprawności rozumienia tekstu czytanego. W celu urozmaicenia lekcji oraz nawiązania do aktualnych wydarzeń zalecamy również korzystanie z prostszych materiałów pochodzących z autentycznych źródeł, takich jak Internet, gazety, czasopisma, listy, broszury informacyjne, ulotki, sprawozdania, opowiadania, itd. Należy jednak pamiętać o dopasowaniu poziomu trudności ćwiczeń do poziomu znajomości języka przez uczniów. Można także wykorzystywać teksty uproszczone i napisane specjalnie dla uczących się języka na danym poziomie zaawansowania (*graded readers* – lektury na różnych poziomach językowych).

Ucząc czytania, należy rozwijać następujące sprawności:

- czytanie w celu ogólnego zrozumienia;
- czytanie w celu zrozumienia szczegółowych informacji;
- czytanie w celu określenia intencji autora.

Rodzaje zadań

Techniki służące rozwijaniu sprawności czytania ze zrozumieniem obejmują:

- udzielanie odpowiedzi na pytania ogólne;

- udzielanie odpowiedzi na pytania szczegółowe;
- wskazywanie określonych informacji w tekście;
- uzupełnianie brakujących informacji;
- układanie informacji we wskazanej kolejności;
- układanie części tekstu w odpowiedniej kolejności;
- mediacje językowe.

4.3.5 Mówienie

Ćwiczenia rozwijające sprawność mówienia powinny służyć następującym celom:

- doskonalenie nowego materiału językowego;
- rozwijanie umiejętności komunikacji w języku angielskim w sytuacjach prywatnych;
- rozwijanie umiejętności komunikacji w języku angielskim w sytuacjach związanych z wykonywaną pracą zawodową.

Rodzaje zadań

Zadania przeznaczone do ćwiczenia nowego materiału językowego powinny dawać możliwość użycia języka nie tylko w tzw. rozmowach sterowanych, ale przede wszystkim stwarzać okoliczności, w których nowa struktura będzie miała szansę pojawić się spontanicznie i w naturalnym dla niej kontekście (patrz 4.3.1 Nauczanie gramatyki).

Rozwijając umiejętność swobodnej komunikacji w języku angielskim, powinno się tak dobierać zadania, aby w miarę możliwości odzwierciedlały one sytuacje autentyczne, a ich temat był bliski doświadczeniom, pracy zawodowej i zainteresowaniom młodego człowieka.

Można w tym celu wykorzystać ćwiczenia, takie jak:

- dialogi;
- ćwiczenia z luką informacyjną;
- symulacje i odgrywanie ról;
- mini-prezentacje;
- gry i zabawy komunikacyjne.

4.3.6 Pisanie

Ćwiczenia rozwijające sprawność czytania ze zrozumieniem powinny służyć następującym celom:

- doskonalenie umiejętności pisania prostych tekstów użytkowych (np. wiadomość e-mail, wpis na blogu, pocztówka, ogłoszenie, notatka, CV, list prywatny itp.);
- doskonalenie umiejętności pisania tekstów związanych z pracą zawodową.

Ucząc pisania, należy uświadomić uczniom konieczność i wskazać sposoby:

- planowania treści, tak by była ona logiczna, spójna i na temat;
- wyboru odpowiedniego stylu wypowiedzi;
- pisania poprawnie i używania właściwych struktur leksykalnych i gramatycznych;
- sprawdzania własnej pracy pod kątem treści, spójności, poprawności gramatycznej i ortograficznej;
- korzystania ze słownika dwu- i jednojęzycznego podczas pisania i sprawdzania własnej pracy.

Dobrze jest, by dane ćwiczenie odnosiło się do rzeczywistości bliskiej uczniowi, gdyż znany kontekst ułatwia jego zrozumienie i wykonanie zadania. Ponadto aby zadanie nabrało znamion prawdopodobieństwa, powinno być tak sformułowane, by uzasadniało użycie języka angielskiego (np. informacja na temat bazy noclegowej w mieście sporządzona dla turystów zagranicznych, e-mail do zaprzyjaźnionego kucharza za granicą z prośbą o przesłanie przepisu, itp.). Aby rozbudzić w uczniach kreatywność, warto wykorzystać zadania odwołujące się do ich wyobraźni (np. pocztówka lub e-mail napisane z perspektywy innej osoby – specjalisty w danej dziedzinie, pracodawcy, innego współpracownika, itp.). Do generowania pomysłów i planowania tekstu warto posłużyć się takimi strategiami, jak burza mózgów czy mapy myślowe. Warto również zwrócić uwagę, aby sam etap przygotowania do pisania tekstu realizowany był w grupie, niekoniecznie indywidualnie. Taka forma interakcji zmniejsza niechęć uczniów do rozwijania trudnej dla niektórych sprawności pisania.

Rodzaje zadań:

- praca nad tzw. tekstem modelowym w postaci ćwiczeń na uzupełnianie, wybór poprawnej formy lub słowa, zastępowanie wyrazów w tekście synonimami itp.;
- przygotowanie notatek do wypowiedzi (w tym także burza mózgów);
- pisanie części tekstu;
- pisanie kompletnych tekstów.

4.3.7 Integracja sprawności językowych i mediacja

Pracując nad rozwojem sprawności językowych uczniów należy pamiętać, że naturalne ich wykorzystanie zakłada integrację sprawności. W toku prowadzonych zajęć uczniowie czytają tekst lub go słuchają, i kolejno rozmawiają na tematy wprowadzone tematyką tekstu lub pisemnie na niego reagują. Uczenie gramatyki czy słownictwa zwykle połączone jest z czytaniem i słuchaniem, które tworzą dla tych aspektów nauczania języka odpowiedni kontekst.

Integracja sprawności językowych jest nieodłącznym składnikiem nauczania zadaniowego (*task-based learning*). Wykorzystując tę formę pracy, uczniowie realizują konkretne zadanie lub rozwiązują problem, wykorzystując język jako środek realizacji zadania. Jak podkreśla Krajka⁵, model zadaniowy oparty jest na zmierzeniu się uczniów z autentycznym problemem komunikacyjnym (*task*), które charakteryzuje się „silnym związkiem z porównywalnym zadaniem wykonywanym w życiu codziennym, którego ocenianie dokonuje się analizując osiągnięty rezultat”.

Podejście zadaniowe to zwykle trzy etapy pracy:

- wyznaczenie zadania;
- planowanie pracy i realizacja zadania przez uczniów, zwykle w grupach, przy minimalnej ingerencji nauczyciela;
- prezentacja uzyskanych rezultatów – zwykle grupy prezentują wypracowane przez siebie rezultaty na forum klasy, uzyskując informację zwrotną od nauczyciela oraz innych uczniów.

Warto zwrócić uwagę na dostosowanie kompleksowości planowanego zadania do umiejętności językowych oraz możliwości uczniów. Praca z wykorzystaniem zadań ma na celu przede wszystkim podniesienie motywacji wewnętrznej oraz zaangażowania uczniów w proces uczenia się języka.

Istotnym elementem pracy z uczniem i integracji sprawności jest mediacja, polegająca na przetwarzaniu tekstu. Uczniowie dokonują przekształcenia pomiędzy formami, stylami i językiem tekstu m.in.:

- z formy pisemnej na ustną (np. rozmowa na temat przeczytanego artykułu);
- z formy ustnej na pisemną (np. reagują wiadomością e-mail na wysłuchany tekst);
- tekst polski na angielski (np. przekazanie w e-mailu angielskim informacji z ogłoszenia w języku polskim);
- tekst angielski na polski (np. ustne przekazanie informacji w języku polskim z wysłuchanego angielskiego tekstu).

4.3.8 Formy interakcji

Formy interakcji na lekcji powinny być przede wszystkim zróżnicowane, ponadto dostosowane do konkretnego zadania, jakie uczniowie w danym fragmencie lekcji realizują. Formy te będą również zależały od liczebności grupy, możliwości czasowych, również dostępu do pomocy dydaktycznych.

Podczas lekcji można stosować następujące formy interakcji:

- nauczyciel > uczniowie, np. przy prezentacji nowego materiału;
- nauczyciel > uczeń, np. przy przekazywaniu informacji zwrotnej;

⁵ J.Krajka, *Lekcja a metoda nauczania. Modele lekcji języka obcego*, w: *Skuteczna nauka języka obcego*, red. H. Komorowska, 2009

- praca w grupach, np. przy realizowaniu zadań projektowych;
- praca w parach zamkniętych, np. kiedy uczniowie siedzący blisko siebie wspólnie omawiają dane zagadnienie;
- praca w parach otwartych, np. kiedy dwójka uczniów odgrywa dialog na forum;
- praca indywidualna, np. czytanie tekstu ze zrozumieniem.

Nauczyciel powinien tak planować pracę na lekcji, aby poszczególne formy interakcji się ze sobą przeplatały. Formy związane z realizowanymi bardziej skomplikowanymi zadaniami, takimi jak mini-projekty, powinny trwać relatywnie dłużej niż formy związane z pracą indywidualną, jako że możliwość skoncentrowania się ucznia na takiej czynności jest zdecydowanie krótsza.

4.3.9 Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnej

Realizacja programu zakłada wykorzystanie zarówno multimediów, jak i technologii informacyjno-komunikacyjnej w codziennej nauce języka.

Uczniowie powinni umieć korzystać ze słowników w wersji elektronicznej, czy to w komputerach/tabletach, czy w telefonach komórkowych. Jest to umiejętność, która zapewnia im niezależność w sytuacji poza klasą szkolną i rozwija ich samodzielność uczenia się.

Korzystając z technologii, mamy niemalże nieograniczony dostęp do materiałów autentycznych, możemy uczniów zainteresować tematem oraz wskazywać źródła materiałów do samodzielnej pracy nad sprawnościami językowymi.

Uczniowie mogą również korzystać z ogólnodostępnych ćwiczeń gramatyczno-leksykalnych (w klasie – jeśli jest możliwość dostępu do odpowiedniej liczby komputerów – lub samodzielnie w domu). Zaletą takiej formy pracy jest natychmiastowe otrzymanie informacji zwrotnej na temat poprawności wykonanych zadań. Uczniowie mogą również korzystać z dedykowanych realizowanemu podręcznikowi materiałów online.

Alternatywą dla tradycyjnej lekcji jest tzw. lekcja odwrócona (*flipped lesson*), w której nie ma tradycyjnej formy prezentacji materiału językowego. Uczniowie zapoznają się z udostępnionym przez nauczyciela materiałem (artykuł, nagranie, blog, video-blog itp.), a następnie w trakcie lekcji wykorzystują wcześniej uzyskane informacje do zrealizowania zadania. Taka forma uczenia się nie tylko oszczędza czas lekcyjny, ale przede wszystkim motywuje uczniów do pracy własnej i buduje ich autonomię.

Technologia informacyjno-komunikacyjna to niemalże nieograniczone możliwości wynikające z wykorzystania quizów online (np. *Kahoot*, *Quizlet*, *Quizziz*). Dzięki tym narzędziom lekcję można urozmaicić, angażując uczniów w grę językową, stwarzając dodatkową motywację do opanowania danego zakresu leksykalnego lub gramatycznego. Uczniowie mogą również korzystać z tych narzędzi do nauki własnej w dogodnym dla siebie czasie i miejscu. Wykorzystanie quizów pozwala na korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnej bez wygórowanych wymagań sprzętowych, potrzebny jest jedynie komputer z dostępem do Internetu i w miarę dużym ekranem lub projektorem, uczniowie zaś mogą wykorzystywać do gry swoje telefony bądź tablety.

4.4 Doskonalenie umiejętności uczenia się / Strategie uczenia się

Zakłada się, że uczniowie w trakcie wcześniejszej nauki poznali już podstawowe strategie w zakresie rozwijania samodzielnego uczenia się. Podczas nauki w szkole branżowej należy dalej wdrażać uczniów do samodzielnej nauki, zachęcając ich do doskonalenia strategii efektywnej nauki. Nauczyciel powinien więc im pomóc stać się samodzielnymi i odpowiedzialnymi, umożliwiając uczniom:

- doskonalenie zasad efektywnego uczenia się (planowanie, systematyczność, samodyscyplina itd.);
- poszukiwanie i wykorzystanie informacji pochodzących z różnych źródeł, (np.: poradników, zbiorów ćwiczeń gramatycznych i leksykalnych, w tym ćwiczeń *online*) i ich krytycznej analizy i selekcji;
- doskonalenie umiejętności korzystania ze słowników dwujęzycznych;
- refleksję nad własnym procesem uczenia się w celu poznania swoich mocnych i słabych stron;
- konstruktywną samoocenę i analizę swoich osiągnięć i porażek.

Uczniowie mogą doskonalić takie umiejętności między innymi poprzez:

- dyskusje na temat: czego lubię, a czego nie lubię się uczyć i dlaczego;
- systematyczną samoocenę prac pisemnych i wypowiedzi ustnych;
- korzystanie ze wskazówek, jak prowadzić notatki, uczyć się słownictwa i gramatyki;
- lekcje z wykorzystaniem słownika jednojęzycznego oraz korzystanie ze słownika w pracy nad sprawnościami językowymi (np. w celu sprawdzenia poprawności gramatycznej, np. wyrażenie *take a photo*, lub znaczenia wyrazu/wyrażenia w przeczytanym lub usłyszanym tekście);
- lekcje z wykorzystaniem Internetu (np. ćwiczenia *online*, filmy z portalu *YouTube*, podcasty)
- zadania domowe z wykorzystaniem materiałów multimedialnych przygotowanych przez nauczyciela, np. nagranej prezentacji, podcastu (tzw. *flipped classroom*);

W rozwijaniu umiejętności uczenia się pomocne są również strategie uczenia się, będące czynnościami wykonywanymi w celu opanowania wiedzy lub nabycia umiejętności. Strategie mogą być stosowane świadomie bądź nieświadomie, mogą to być wykorzystane intuicyjnie lub wyuczone. W rozwijaniu umiejętności językowych uczniów korzystamy ze strategii:

- pamięciowych (powtarzanie);
- kognitywnych (rozpoznawanie informacji, przetwarzanie, analizowanie, wnioskowanie, notowanie, streszczanie);
- kompensacyjnych (domyślanie się, unikanie, wybór tematu).

Najczęstsze strategie pośrednie to:

- działania metakognitywne (koncentracja, planowanie uczenia się, organizacja uczenia się, samoocena);

- afektywne (wyciszenie się, muzyka, pozytywne nastawienie, nagradzanie się, rozmowy z innymi);
- społeczne (zadawanie pytań – wyjaśnienie, weryfikacja, współpraca z innymi, świadomość odczuć innych osób).

Propozycje strategii uczenia się wg Hammer⁶

Zapamiętywanie

- Zapamiętywanie jest skutkiem powtarzania (większa ilość powtórzeń = lepsze zapamiętanie).
- Zapamiętywanie poprawia się w miarę ćwiczenia.
- Nie wszyscy uczniowie (VAK) są w stanie trwale zapamiętać określony materiał.
- Zapamiętywanie jest zawsze świadome.
- Istnieją różne poziomy zapamiętywania.

Wspomaganie zapamiętywania

- Techniki mnemoniczne (akronimy, zdania, wierszyki, piosenki).
- Tworzenie powiązań (grupowanie, kontekst, skojarzenia).
- Obrazy i dźwięki (wizualizacja, mapy słów, słowa-klucze).

Strategie pamięciowe

- Odniesienie treści do własnych doświadczeń.
- Uruchomienie pozytywnych emocji.
- Próba zrozumienia wszystkiego dokładnie, w razie potrzeby zapytanie innych.
- Używanie podczas zapamiętywania jak największej liczby zmysłów.
- Uporządkowanie materiału, czyli np. nadanie jego częściom kolejności, ponumerowanie ich.
- Podzielenie tekstu na małe sensowne całości do powtarzania.
- Nazwanie różnych elementów materiału inaczej, własnymi słowami.
- Zabawa skojarzeniami z treścią do opanowania.
- Praca z tekstem na różne sposoby, także szkicując, notując, stosując różne kody kolorystyczne.
- Stosowanie na różne sposoby świeżo zdobytej wiedzy – doświadczania jej i utrwalenia.
- Systematyczne powtarzanie materiału.
- Wyjaśnianie komuś, o co chodzi w tekście.

⁶ H.Hamer *Nowoczesne uczenie się*, 1999

Dodatkowe informacje o uczniach

Wiedza o uczniu i jego preferencjach sensorycznych powinna wpływać na dobór strategii uczenia się/nauczania. Inaczej uczy się uczeń-wzrokowiec, uczeń-słuchowiec czy uczeń-kinestetyk (VAK). Podczas uczenia się (również nauczania)...

wzrokowcy

- korzystają z wizualizacji – obrazy, zdjęcia, wykresy, tabele, mapy itp.;
- chętnie nawiązują kontakt wzrokowy z nauczycielem, przywiązują wagę do mimiki twarzy i mowy ciała;
- wykorzystują różne kolory do zaznaczania/podkreślania informacji w tekście;
- robią notatki / proszą nauczyciela o materiały z zajęć;
- zapisują pomysły w formie obrazów (np. podczas burzy mózgów) i map myśli – zanim zapiszą pomysły słowami;
- piszą opowiadania i dołączają do nich ilustracje;
- korzystają z pomocy multimedialnych (komputer, wideo);
- chętnie uczą się w cichym odosobnionym miejscu – hałas ich rozprasza;
- preferują książki z ilustracjami;
- stosują wizualizację w celu skuteczniejszego zapamiętania informacji.

słuchowcy

- chętnie uczestniczą w klasowych dyskusjach i debatach;
- przygotowują referaty i prezentacje;
- nagrywają wykłady zamiast robić notatki;
- czytają na głos;
- wspomagają zapamiętanie fragmentami muzycznymi;
- korzystają z technik mnemonicznych;
- dyskutują swoje pomysły z innymi;
- dyktują komuś swoje myśli;
- używają analogii słownych oraz opowiadań, aby wyrazić swój pogląd.

kinestetycy

- często robią przerwy w nauce;
- poruszają się, ucząc się (np. uczą się na rowerze do ćwiczeń, w trakcie nauki ugniatają plastelinę, chodzą po pokoju itp.);
- pracują, stojąc lub chodząc;

- żują gumę podczas nauki;
- używają jaskrawych kolorów do zaznaczania informacji w tekście;
- dekorują swoje miejsce nauki plakatami/pomocami w zapamiętaniu;
- mogą słuchać muzyki podczas nauki.

5. Ocenianie

5.1 Co podlega ocenie

Ocenie powinny podlegać cztery sprawności językowe, łącznie z mediacją, oraz gramatyka i leksyka. Ponadto, należy uwzględnić wkład pracy ucznia na lekcji oraz dodatkowo wykonywane zadania, np. udział w konkursach językowych, udział w imprezach szkolnych wymagających przygotowania materiałów lub punktów programu w języku angielskim. Można wówczas przyznać ocenę za aktywność i traktować ją jako ocenę liczoną do średniej semestralnej. Ocena ta może więc podwyższyć ocenę semestralną i stanowić zachętę do aktywności. Nie należy jednak karać za braku dodatkowej aktywności oceną niską.

5.2 Poziomy osiągnięć / wystawianie oceny

Przy określaniu poziomów osiągnięć uczniów oraz wystawianiu ocen proponuje się stosować kryteria oceny, będące w zgodzie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania. Poniżej podane zostały przykładowe kryteria, opracowane do podręcznika *Vision 2* (poziom A2/B1).

CEL KSZTAŁCENIA WG PODSTAWY PROGRAMOWEJ	OCENA			
	BARDZO DOBRA	DOBRA	DOSTATECZNA	DOPUSZCZAJĄCA
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń poprawnie stosuje poznane słownictwo z Unitu 1 (w tym m.in. słownictwo związane z życiem szkolnym, nazwy przedmiotów szkolnych, słownictwo związane z ubiorem); bezbłędnie lub niemal bezbłędnie posługuje się czasami <i>past simple</i> oraz <i>past continuous</i> , stosuje wybrane czasowniki złożone (<i>phrasal verbs</i>) oraz odpowiednią kolejność przymiotników w zdaniu.	Uczeń, popełniając nieliczne błędy, stosuje poznane słownictwo z Unitu 1 (w tym m.in. słownictwo związane z życiem szkolnym, nazwy przedmiotów szkolnych, słownictwo związane z ubiorem); na ogół poprawnie posługuje się czasami <i>past simple</i> oraz <i>past continuous</i> , stosuje wybrane czasowniki złożone (<i>phrasal verbs</i>) oraz odpowiednią kolejność przymiotników w zdaniu, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje poznane słownictwo z Unitu 1 (w tym m.in. słownictwo związane z życiem szkolnym, nazwy przedmiotów szkolnych, słownictwo związane z ubiorem); nie zawsze poprawnie posługuje się czasami <i>past simple</i> oraz <i>past continuous</i> ; stosuje wybrane czasowniki złożone (<i>phrasal verbs</i>) oraz odpowiednią kolejność przymiotników w zdaniu, popełniając liczne błędy.	Uczeń posługuje się bardzo ograniczonym zakresem słownictwa z Unitu 1 (w tym m.in. słownictwo związane z życiem szkolnym, nazwy przedmiotów szkolnych, słownictwo związane z ubiorem); popełnia bardzo liczne błędy w konstrukcji i zastosowaniu czasów <i>past simple</i> oraz <i>past continuous</i> ; stosuje wybrane czasowniki złożone (<i>phrasal verbs</i>) oraz odpowiednią kolejność przymiotników w zdaniu, popełniając bardzo liczne błędy.

Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń określa główną myśl oraz znajduje w tekście informacje dotyczące przygotowywania się do egzaminu, efektywnego uczenia się, szkoły i nauki, nie popełniając większych błędów; poprawnie odróżnia rozmówców wypowiedzi i doбира osoby do zdań.	Uczeń określa główną myśl oraz znajduje w tekście informacje dotyczące przygotowywania się do egzaminu i efektywnego uczenia się, szkoły i nauki, popełniając nieliczne błędy; na ogół poprawnie odróżnia rozmówców wypowiedzi i doбира osoby do zdań.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl oraz znajduje w tekście informacje dotyczące przygotowywania się do egzaminu i efektywnego uczenia się, szkoły i nauki, popełniając dość liczne błędy; dobierając osoby do zdań popełnia liczne błędy i ma trudności z odróżnieniem rozmówców wypowiedzi.	Uczeń z trudnością określa główną myśl oraz z trudem znajduje w tekście informacje dotyczące przygotowywania się do egzaminu i efektywnego uczenia się, szkoły i nauki, popełnia przy tym liczne błędy; dobierając osoby do zdań popełnia bardzo liczne błędy i z trudnością odróżnia rozmówców wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bezbłędnie lub niemal bezbłędnie znajduje określone informacje w tekstach dotyczących wpadek ubraniowych autorów bloga, doświadczeń ucznia uczęszczającego do szkoły z internatem oraz balu studniówkowego w USA i Wielkiej Brytanii; bezbłędnie przekazuje w języku angielskim lub polskim informacje sformułowane w języku obcym.	Uczeń znajduje określone informacje w tekstach dotyczących wpadek ubraniowych autorów bloga, doświadczeń ucznia uczęszczającego do szkoły z internatem oraz balu studniówkowego w USA i Wielkiej Brytanii; na ogół przekazuje w języku angielskim lub polskim informacje sformułowane w języku obcym.	Uczeń z pewną trudnością znajduje określone informacje w tekstach dotyczących wpadek ubraniowych autorów bloga, doświadczeń ucznia uczęszczającego do szkoły z internatem oraz balu studniówkowego w USA i Wielkiej Brytanii, popełniając liczne błędy; często błędnie przekazuje w języku angielskim lub polskim informacje sformułowane w języku obcym.	Uczeń z trudnością znajduje określone informacje w tekstach dotyczących wpadek ubraniowych autorów bloga, doświadczeń ucznia uczęszczającego do szkoły z internatem oraz balu studniówkowego w USA i Wielkiej Brytanii, popełniając bardzo liczne błędy; bardzo często błędnie przekazuje w języku angielskim lub polskim informacje sformułowane w języku obcym.
Tworzenie wypowiedzi ustnej – wyrażanie opinii	Uczeń w sposób płynny wyraża i uzasadnia swoją opinię na temat problemów pojawiających się w szkole, odpowiednich technik uczenia się, mundurków szkolnych, uczęszczania do szkoły z internatem – nie popełniając większych błędów.	Uczeń wyraża i uzasadnia swoją opinię na temat problemów pojawiających się w szkole, odpowiednich technik uczenia się, mundurków szkolnych, uczęszczania do szkoły z internatem, popełniając błędy językowe na ogół niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń wyraża i uzasadnia swoją opinię na temat problemów pojawiających się w szkole, odpowiednich technik uczenia się, mundurków szkolnych, uczęszczania do szkoły z internatem, popełniając błędy językowe, które w pewnym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń wyraża i uzasadnia swoją opinię na temat problemów pojawiających się w szkole, odpowiednich technik uczenia się, mundurków szkolnych, uczęszczania do szkoły z internatem, popełniając liczne błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Tworzenie wypowiedzi ustnej – wybieranie najlepszej opcji i odrzucanie pozostałych propozycji	Uczeń swobodnie wybiera i uzasadnia wybór odpowiedniego miejsca do nauki oraz odrzuca pozostałe możliwości, podając stosowne argumenty; ewentualnie popełnione błędy językowe nie zakłócają komunikacji.	Uczeń wybiera i uzasadnia wybór odpowiedniego miejsca do nauki oraz odrzuca pozostałe możliwości, na ogół podając stosowne argumenty; nieliczne popełnione błędy językowe na ogół nie zakłócają komunikacji.	Uczeń wybiera i uzasadnia wybór odpowiedniego miejsca do nauki oraz odrzuca pozostałe możliwości z pewną trudnością podając stosowne argumenty; popełnia dość liczne błędy językowe częściowo zakłócające komunikację.	Uczeń nieudolnie wybiera i uzasadnia wybór odpowiedniego miejsca do nauki oraz odrzuca pozostałe możliwości, z trudnością podając stosowne argumenty; popełnia liczne błędy językowe zakłócające komunikację.
Tworzenie wypowiedzi ustnej – opis ludzi, miejsc	Uczeń w sposób płynny opisuje własny styl ubioru oraz innych osób, nie popełniając większych błędów; stosując urozmaicone słownictwo i poprawne struktury gramatyczne; płynnie opisuje ilustracje przedstawiające różne miejsca, w których	Uczeń opisuje własny styl ubioru oraz innych osób, stosując w miarę urozmaicone słownictwo, popełniając niewielkie błędy językowe niewpływające na zrozumienie wypowiedzi; opisuje ilustracje przedstawiające różne	Uczeń opisuje własny styl ubioru oraz innych osób, stosując mało urozmaicone słownictwo, popełniając błędy językowe, w pewnym stopniu zakłócające komunikację; opisuje ilustracje przedstawiające różne	Uczeń opisuje własny styl ubioru oraz innych osób, stosując bardzo ograniczoną liczbę słów i wyraża, popełniając liczne błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi; nieudolnie opisuje ilustracje

	można się uczyć; ewentualnie popełnione błędy językowe nie zakłócają komunikacji.	miejsca, w których można się uczyć; nieliczne błędy na ogół nie zakłócają komunikacji.	miejsca, w których można się uczyć, stosując ograniczony zakres słownictwa i popełniając liczne błędy językowe częściowo zakłócające komunikację.	przedstawiające różne miejsca, w których można się uczyć, popełniając liczne błędy językowe znacznie zakłócające komunikację.
Reagowanie na wypowiedzi – udzielanie i uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób płynny udziela informacji i prosi o informacje związane z własnymi doświadczeniami w kontekście życia szkolnego, ewentualnie popełnione błędy językowe nie zakłócają komunikacji.	Uczeń udziela informacji i prosi o informacje związane z własnymi doświadczeniami w kontekście życia szkolnego, popełniając nieliczne błędy językowe, które na ogół nie zakłócają komunikacji.	Uczeń udziela informacji i prosi o informacje związane z własnymi doświadczeniami w kontekście życia szkolnego, popełniając liczne błędy językowe, które częściowo zakłócają komunikację.	Uczeń udziela informacji i prosi o informacje związane z własnymi doświadczeniami w kontekście życia szkolnego, popełniając liczne błędy językowe, które w znacznym stopniu zakłócają komunikację.
Tworzenie wypowiedzi pisemnej – wpis na blogu, wiadomość e-mail	Uczeń tworzy spójną i logiczną wypowiedź pisemną w formie wpisu na blogu na temat wpływu egzaminów na jakość edukacji oraz nowego mundurku szkolnego kolegi/koleżanki oraz wiadomość e-mail do przyjaciela na temat wzięcia udziału w szczególnej uroczystości – nie popełniając większych błędów i stosując urozmaicone słownictwo oraz właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń tworzy w miarę spójną i logiczną wypowiedź pisemną w formie wpisu na blogu na temat wpływu egzaminów na jakość edukacji oraz nowego mundurku szkolnego kolegi/koleżanki oraz wiadomość e-mail do przyjaciela na temat wzięcia udziału w szczególnej uroczystości – popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi; stosuje w miarę właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń tworzy niezbyt spójną i logiczną wypowiedź pisemną w formie wpisu na blogu na temat wpływu egzaminów na jakość edukacji oraz nowego mundurku szkolnego kolegi/koleżanki oraz wiadomość e-mail do przyjaciela na temat wzięcia udziału w szczególnej uroczystości – popełniając błędy językowe, które częściowo wpływają na zrozumienie wypowiedzi; stosuje częściowo właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń tworzy niespójną i nielogiczną wypowiedź pisemną w formie wpisu na blogu na temat wpływu egzaminów na jakość edukacji oraz nowego mundurku szkolnego kolegi/koleżanki oraz wiadomość e-mail do przyjaciela na temat wzięcia udziału w szczególnej uroczystości – popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na zrozumienie wypowiedzi; nie zachowuje właściwej formy i stylu.

5.3 Sposoby sprawdzania umiejętności

Sprawdzanie opanowania sprawności językowych, gramatyki i leksyki powinno się odbywać za pomocą odpowiednio skonstruowanych testów i zadań. Ważne jest, aby ocenie podlegały równomiernie wszystkie sprawności językowe.

Do sprawdzania opanowania sprawności mówienia można wykorzystać:

- rozmowy sterowane w typowych sytuacjach życia codziennego;
- ilustracje;
- wypowiedzi na określony temat.

Do sprawdzania opanowania sprawności pisania można wykorzystać:

- zadania na uzupełnianie luk za pomocą jednego słowa, wyrażenia, zdania lub całego akapitu;
- zadania na pisanie sterowane, czyli takie, których zawartość treściowa określona jest w poleceniu;

- zadania na pisanie kreatywne w określonej formie i o określonej długości.

Do sprawdzania opanowania sprawności czytania i słuchania można wykorzystać zadania typu:

- wielokrotny wybór;
- przyporządkowywanie;
- prawda/fałsz;
- uzupełnianie luk;
- parafrazowanie.

Do sprawdzenia stopnia opanowania gramatyki i leksyki można stosować zadania typu:

- wielokrotny wybór;
- dobieranie (przyporządkowywanie);
- prawda/fałsz;
- uzupełnianie luk;
- parafrazowanie;
- poprawianie błędów;
- tłumaczenie zdań lub części zdań.

Do sprawdzania opanowania stosowania mediacji możemy stosować:

- zadania polegające na ustnym lub pisemnym streszczeniu usłyszanego lub przeczytanego tekstu;
- zadania polegające na ustnym lub pisemnym parafrazowaniu usłyszanego lub przeczytanego tekstu;
- zadania polegające na grupowej prezentacji projektu w formie ustnej lub pisemnej;
- zadania polegające na indywidualnej prezentacji projektu w formie dłuższej wypowiedzi ustnej lub pisemnej.

5.4 Ocenianie bieżące i okresowe

W każdej szkole obowiązuje Wewnętrzny System Oceniania (WSO), zgodnie z którym nauczyciel angielskiego dokonuje oceny uczniów. Zaprezentowane poniżej sugestie dotyczące oceniania muszą z nim współgrać.

Ocenianie podlegają:

- słuchanie ze zrozumieniem,
- czytanie ze zrozumieniem,
- mówienie,

- pisanie,
- znajomość gramatyki,
- znajomość słownictwa,
- prace domowe,
- prace projektowe i grupowe,
- zaangażowanie.

Uczeń oceniany jest zarówno na bieżąco (*formative assessment*) poprzez kartkówki, sprawdziany wiadomości i umiejętności, ocenę wypowiedzi ustnej, prace domowe, ocenę zaangażowania. Ocenianie bieżące może mieć formę pisemną lub ustną, może mieć formę oceny lub ustnej informacji na temat poczynionych postępów. Zadaniem oceniania bieżącego jest przekazanie informacji zwrotnej samemu uczniowi i jego rodzicom, wskazanie kierunku dalszego rozwoju, wykazanie mocnych i słabych stron dotychczasowego procesu uczenia się. Ocenianie bieżące daje również informację nauczycielowi na temat efektywności wdrażanych procesów nauczania.

Uczeń oceniany jest również okresowo (*summative assessment*). Ocena ta jest podsumowaniem osiągnięć ucznia na zakończenie określonego czasu nauki. Rolą takiej oceny jest dostarczenie informacji na temat osiągnięć ucznia w kolejnych etapach nauki. Kontrola okresowa dokonywana jest przy pomocy obiektywnych sprawdzianów i testów oraz poprzez obserwację aktywności ucznia, zgodnie z przyjętymi kryteriami.

Ocena ucznia jest oceną stopniową: od oceny celującej do niedostatecznej. Ocenę celującą może otrzymać uczeń, który spełnia wszystkie warunki konieczne do uzyskania oceny bardzo dobrej, a dodatkowo wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza obowiązkowe wymagania lub wykazuje się innymi działaniami. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów określonych dla oceny dopuszczającej.

6. Bibliografia

Akty prawne:

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły branżowej I stopnia (Rozporządzenie MEN z dnia 31 sierpnia 2018 r.).

Rozporządzenie MEN z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół.

Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (z późniejszymi zmianami).

Zalecenie Rady UE z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie.

Literatura:

Bee, H., *Psychologia rozwoju człowieka*, Zysk i S-ka, Poznań 2004.
Europejskie Portfolio Językowe dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów, CODN 2006.
Hamer, H., *Nowoczesne uczenie się*, Veda, 1999.
Komorowska H., *O programach prawie wszystko*, Warszawa 1999.
Komorowska, *Interakcje i komunikacja w nauce języka obcego. Trudności dyscyplinarne i sposoby radzenia sobie z nimi*, w: *Skuteczna nauka języka obcego*, red. H. Komorowska, CODN, Warszawa 2009.
Komorowska, H. (red.) *Skuteczna nauka języka obcego*, CODN, Warszawa 2009.
Krajka, J., *Lekcja a metoda nauczania. Modele lekcji języka obcego*, w: *Skuteczna nauka języka obcego*, red. H. Komorowska, CODN Warszawa 2009.
Lewicka-Mroczyk, E., *Błąd językowy na lekcji języka obcego. Sposoby realizowania i terapii*, w: *Skuteczna nauka języka obcego*, red. H. Komorowska, CODN Warszawa, 2009.
Nietrzebka, M., *Co to jest plan wynikowy i czemu ma służyć?* Języki obce w szkole, grudzień 2005.
Schaffer, H.R., *Psychologia dziecka*, PWN, Warszawa 2006.
Sosnowska, M., Wieruszewska, M. *Program nauczania języka angielskiego IV etap edukacyjny*, OUP 2012.

7. Materiały dydaktyczne

Podręczniki:

Vision 1,2
Solutions Gold pre-intermediate
Oxford English for Careers

Słowniki:

Oxford Wordpower
Oxford Advanced Learner's Dictionary

Gramatyka:

Practical English Usage
How English Works
Oxford English Grammar

Pozostałe materiały dydaktyczne:

Oxford Guide to British and American Culture
Oxford Graded Readers
The Oxford Bookworms Library

8. Dodatki

Dodatek 1

Lekcja z wykorzystaniem słownictwa z zakresu kształcenia zawodowego

Tourism: dealing with complaints

Poziom: niższy średnio zaawansowany

Czas: 1 lekcja

Materiały: ilustracje typowych zawodów związanych z obsługą hotelu, *Useful phrases*. Opcjonalnie rzutnik z komputerem lub tablica interaktywna

Cele:

- 1 Opanowanie słownictwa i zwrotów z zakresu usług hotelowych
- 2 Doskonalenie sprawności mówienia

Przebieg lekcji:

- 1 Nauczyciel pokazuje (np. za pomocą rzutnika lub na tablicy interaktywnej) fotografie przedstawiające 3–4 typowe zawody związane z obsługą hotelu (np. kelner, pokojówka i recepcjonista) i prosi uczniów o podanie nazw tych zawodów, lub o wybranie ich z listy zawodów, które podane są na tablicy/ekranie. Uczniowie pracują w parach i wymieniają obowiązki, które wiążą się z każdym z zawodów. Można najpierw podać przydatne słownictwo, np.

make beds, serve meals, change sheets, bring orders to the rooms, answer calls, check guests into the hotel, help guests, clean rooms, repair air conditioning, etc.

Nauczyciel zapisuje na tablicy lub prezentuje za pomocą rzutnika, tablicy interaktywnej *Useful phrases*, np.:

- *I want to speak to the manager.*
 - *What seems to be the problem?*
 - *We requested a non-smoking room.*
 - *My room hasn't been cleaned.*
 - *The rubbish bin is full.*
 - *That is not what I ordered.*
 - *The glasses are dirty.*
 - *There must be some kind of mistake.*
 - *I do apologise.*
 - *I'll change your room immediately.*
 - *The air conditioning isn't working.*
 - *I'm sorry. I'll deal with it right away.*
- 2 Uczniowie podają polskie znaczenia podanych zwrotów (mogą skorzystać z tłumaczeń w książce) i określają, kto może ich użyć: pracownik hotelu (który?) czy gość.
 - 3 Uczniowie pracują w parach i układają dwa krótkie dialogi pomiędzy pracownikiem hotelu a gościem, wykorzystując podane zwroty, i zapisują je w zeszytach, np.:
A *I want to speak to the manager. I requested a non-smoking room.*
B *I do apologise. I'll change your room immediately.*
 - 4 Uczniowie odgrywają swoje dialogi, starając się ćwiczyć tak długo, aż je zapamiętają. Ochotnicy odgrywają swoje dialogi przed klasą/grupą.
 - 5 Na zakończenie lekcji nauczyciel jeszcze raz prezentuje listę przydatnych zwrotów. Tym razem jednak zwroty są niekompletne. Zadaniem uczniów jest podać brakujące słowa bez zaglądania do *Useful phrases*, np.:
 - *I want to _____ to the manager.*
 - *What seems to be the _____?*
 - *I requested a _____ room.*
 - *My room hasn't been _____.*
 - *The rubbish bin is _____.*
 - *That is not _____ I ordered.*

- *The glasses are _____.*
- *There must be some _____ of mistake.*
- *I _____ apologise.*
- *I'll _____ your room immediately.*
- *The air _____ isn't working.*
- *I'm sorry. I'll _____ with it right away.*

- 6 W ramach zadania domowego uczniowie układają listę pięciu najbardziej typowych skarg, np.:
- The TV in my room is broken.*
- My bathroom is dirty.*

Dodatek 2

Propozycje ćwiczeń na bazie tekstu piosenki

Poziom: podstawowy i wyższy

Czas: ok. 10 minut

Materiały: nagranie i zapis nagrania wybranej popularnej piosenki

1 Wybór utworu

- W przypadku uczniów początkujących tekst piosenki powinien zawierać przewagę słów o wysokim stopniu pospolitości i mieć czytelny przekaz.
- Piosenkę możemy dobrać, kierując się tematyką lekcji (np. rodzina, dom, typowy dzień) – tak aby treść piosenki była uzupełnieniem lekcji lub nawiązaniem do omawianego słownictwa.
- Pretekstem do wykorzystania utworu może być też struktura gramatyczna, która się pojawia w utworze i wiąże się z tematem lekcji (np. czasowniki w czasie teraźniejszym lub przeszłym, przyimki, przedimki).

2 Propozycje ćwiczeń

- Uczniowie zapoznają się z tekstem piosenki, który zawiera propozycje słów (maks. 10–12) do wyboru i starają się odgadnąć, które słowo jest właściwe, np.

*You left so early in the **morning** / **evening**
I didn't notice you have gone for **good** / **real**
Just left a note which said "I don't **love** / **like** you anymore".*

- Następnie uczniowie słuchają piosenki i dokonują wyboru właściwego słowa. Tekst piosenki może także zawierać błędne słowa, które są wytluszczone, np.

*You left so early in the **evening** _____
I didn't notice you are gone for **real** _____
Just left a note which said "I don't **like** _____ you anymore".*

Uczniowie słuchają piosenki (jeśli trzeba, to dwukrotnie) i wpisują w podane miejsca prawidłowe słowa.

- Nauczyciel informuje uczniów, że w każdej linijce znajduje się jedno niepotrzebne słowo. Zadaniem uczniów jest wysłuchać piosenki (dwukrotnie) i skreślić zbędne słowa, np.

*Saturday night and the evening has ~~only~~ just begun
Watching TV at home ~~quite~~ alone
I'm wondering why not have ~~some~~ fun tonight
All ~~that~~ I want is to have a good time tonight.*

- Jeśli tematem lekcji jest jakiś aspekt gramatyki, np. przyimki, to możemy poprosić uczniów o uzupełnienie tekstu przyimkami z listy. Uczniowie słuchają piosenki i sprawdzają swoje odpowiedzi.

*on round in past about
I got up early _____ the morning
didn't bother to brush my hair
went to the store _____ the corner
and talked to the owner _____ the weather today
when I got home it was already a quarter _____ ten
and my sister told me to check what's _____ today.*

- Piosenka zawierająca czasowniki w czasie przeszłym, np. *past simple* może być uzupełnieniem lekcji na ten temat:

uczniowie podają formy przeszłe podanych czasowników, a następnie uzupełniają tekst o brakujące czasowniki w poprawnej formie.

tell get (x2) go talk

I _____ up early in the morning

didn't bother to brush my hair

_____ to the store round the corner

and _____ to the owner about the weather today

when I _____ home it was already a quarter past ten

and my sister _____ me to check what's on today.

Można też podać czasowniki w tekście w bezokoliczniku i poprosić uczniów o podanie przeszłych form. Wybór wersji jest uzależniony od poziomu zaawansowania uczniów.

- Uczniowie słuchają utworu i sprawdzają, czy poprawnie wykonali zadanie.
- Jeśli tekst piosenki jest zrozumiały, po wykonaniu któregoś z powyższych ćwiczeń, można zapytać uczniów o interpretację piosenki. Dobrze, jeśli stawiane pytania są zamknięte lub zawierają propozycje do wyboru, np.
 - *Do you think the singer is optimistic or pessimistic about his/her future?*
 - *Does the singer still love his/her partner?*
 - *What do you think will happen when?*
 - *What would you do if you were in this situation?*
 - a. I would call her/him.*
 - b. I would visit her/him.*
 - c. I would not do anything.*

Dodatek 3

Karta oceny wypowiedzi ustnej

Wzór karty oceny wypowiedzi ustnej

Elementy podlegające ocenie	Ocena				
	1	2	3	4	5
Zakres struktur leksykalno- gramatycznych	1	2	3	4	5
Poprawność struktur leksykalno- gramatycznych	1	2	3	4	5
Płynność wypowiedzi	1	2	3	4	5
Treść	1	2	3	4	5